

DIRVA

EKSKOMUNIKACIJAI ARTĖJANT

PASAULIS PILNAS ZINIŲ APIE ŽUTBŪTINĖ KOVA KOMUNISTŲ TARPE. — MASKVA RUŠIASI IŠKEIKTI PEKINĄ. O TAS MASKVĄ. — TAČIAU TAI BŪSIAS DAUGIAU ŽODŽIŲ. BET NE VEIKSMŲ KARAS. — BELAUKIANT JO REZULTATŲ, AMERIKAI NEVERTA IESKOTI GREITOS TAIKOS VIETNAME.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

New York Times pranašauja, kad sovietų - raudonųjų kiniečių santykiai artinasi prie galutinio skilimo. Esą, tai galima išskaičiuoti iš paastrėjusio diskusijų tono.

Moskva nepaneigusi Vakarų korespondentų pranešimo, kad slapta laiškais, išsiuntinėtoms visiems kompartijos nariams, kaltina Pekiną pastangomis išprovokuoti JAV - Sovietų Sąjungos karą. Tuo tarpu Pekinas iš savo pusės kaltina Maskvą bendradarbiavimu su Washingtonu siekiant apspūti Kiniją.

Net Castro, kuris iki šiol stengėsi išlaikyti neutralumą tarp abiejų didžiųjų komunistinių brolių, dabar jau aiškiai perėjo Maskvos pusėn. Ir Pekinui nepajėgiant pristatyti pakankamai ryžių mainais už cukrų, Castro apkaltino kiniečių komunistus talka "jankių imperialistų ekonominei blokada". Kiniečiai taip pat padeda amerikiečiams kurstydamiesi prieš jį Kubos kariuomenę!

Pekino - Maskvos ginčą iki užvirimo įkaitinęs Vietnamo karas. Pekino dažniausiai kartojama dainelė yra tokia, kad rusai prisidėję prie amerikiečių reikalavimo pradėti taikos derybas. Net gi Šešepinas lankydamsis Hanoi -- skundžiasi Pekinas -- neparodęs didesnių pastangų pasmerkti prezidento Johnsono taikos ofensyvą. Kiniečiai taip pat piktnašina sovietų spaudos dėžiuoju dėl konflikto tarp Indijos ir Pakistano sušvel-

ninimo ir ta proga pastebima, kad tokiu būtu galima būtų likviduoti ir kitus konfliktus, suprask Vietnamo.

Pekino kaltinimai yra tokie drąsūs, jog atrodo, kad kiniečiai sveikintų galutiną skilimą su Maskva. Ir atrodo, kad Kremliaus valdovai yra linkę priimti tą iššūkį. Kovo 23 d. prasideda sovietų kompartijos suvažiavimas, kuriame dalyvaus visų kompartijų delegacijos. Ta proga galėtų būti "impromptu" sušauktas tarptautinis kompartijų kongresas, kuris oficialiai "ekskomunikuotų" Kinijos ir Albanijos kompartijas.

Tada -- tikisi New Yorko laikraštis -- Maskvos veikimo laisvė spaudžiant žiaurinę Vietnamą susitarti padėdiesiant, žinoma, jei Maskva esanti tos pačios nuomonės kaip Washingtonas, kad atėjo laikas tartis dėl žiaurios kovos Vietname pabaigos.

Toji paskutinė prielaida išduoda, kad New York Times redaktoriams patys nėra visu 100% įsitikinę savo išvedžiojimų tikrumu. Kaip pastebėjome praeitame Dirvos numeryje, sovietai tarpininkavo prancūzų pasiūlymams iš Indokinijos už tai tikėdamiesi suardyti tada organizuojamą Vakarų Europos Gynimosi Bendruomenę. Ir dabar jie gali tik džiaugtis JAV vargais Vietname. Žinoma, jie nenorėtų susilaukti dėl tolimo pietryčio Azijos krašto totalinio karo, tačiau tol kol

iš amerikiečių pusės nėra jokių pastangų ar noro plačiau išplėsti Vienamo konfliktą -- juk ir dabar vengiama bombarduoti kiek svarbesnių ir skaudesnių taikinių -- tol jie jaučiasi gana saugiai ir gali toliau vesti savo žaidimą. Net atrodo, kad Šešepinas pritarė Ho Chi Minho pažūrai tęsti konfliktą bent iki 1968 metų, kada rinkimams artėjant ir nepasitenkinimui krašte vis didėjant, Washintono administracija bus priversta sutikti su talka pačiomis blogiausiomis sąlygomis, tokiomis, kurios faktiškai niekuo nesiskirtų nuo kapitaliacijos. Sunku žiūrėti, kodėl tokia eiga nebūtų labai prie širdies Maskvai.

***
Ir U.S. News & World Report praneša apie sovietų - kinų santykių įsitempimą artėjantį prie trūkimo. Kaltinimo aktas prieš Kiniją esąs toks ilgas, kad jį skaitant tenka sugaišti dvi valandas. Su juo esančios supažindintos ir kitų kraštų komunistų partijos. Ir jei rusai išmes iš komunistų šeimos kiniečius pagal Maskvos stilių, kas toliau? -- klausia tas savaitraštis. O gi kiniečiai išmes rusus, pagal Pekino stilių!

"Paprastai gerai informuoti Maskvos žaltiniai" -- suprask sovietų pareigūnai, kurie Vakarų korespondentams pasako tai, ką jie nori, kad tie paskleistų -- pranešė, kad Nikolai Podgorny (Sovietų prezidentas) pasakęs viename Maskvos susirinkime, kad tik būklė Vietname kliudanti tikrai geriems amerikiečių - sovietų santykiams.

Jei viskas tai teisybė, Washingtonas gerai padarytų visiška nesiskubindamas su bet kuo derėtis. Atvirkščiai, griežtesnės priemonės galėtų tik greičiau priversti prie tikro skilimo. Kodėl tada nepažaišti Maskvos-Pekino priešingumais savo naudai? Per greitai užmirštama, kad Maskva yra pavojingesnis priešas negu Pekinas ir eventuali sąjunga su kiniečiais galėtų būti visai neblogas koziris prieš Maskvą.

Kas nauja Pasaulyje

* R. KINJA, gilindama esamus nesusipratimus su Sov. Sąj., paskelbė, kad Š. Vietnamas negalės laimėti karo, jei ne nutrauks ryšių su Maskva. Giridi, Chruščiovo pradėtas "revizionizmas" dar uoliau tęsiamas naujųjų Kremliaus vadovų, vedančių prie Sov. Sąjungos kolaboravimo su JAV. Todėl, esą, laikas praversti aiškiai ribą tarp komunistinių siekių ir "revizionistinių" užmačių.

Tuo pat metu Š. Vietnamo prem-

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos East St. Louis skyriaus nariai Vilties Draugijos vajuos metu, vieni naujai įstoję nariai ir draugija, kiti padvigubinę ar patrigubinę savo įnašus. Sėdi iš kairės: Jonas Miliukevičius, Aldona Švarcienė, Romas Gintautas, Aldona Kleinaitenė, Bronius Tiškus, Vladas Tervydis, Vanda Tervydienė, Ona Lujienė, Jonas Luja. Stovi: inž. Jonas Gumbelevičius, dr. Povilas Švarcas, Agota Tiškuvienė, Juozas Saladzius, Albertas Paulikaitis, Janė Gumbelevičienė, Marta Paulikaitienė ir Henrikas Tamašauskas.

PASISEKĖS DIRVAI PAREMTI VAJUS East St. Louis apylinkėje

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos East St. Louis skyriaus vajuos paremti Vilties Draugiją, kuri leidžia Dirvą davę gražių rezultatų. Nežiūrint, kad skyrius neturi nei 30 narių, tačiau pradėjęs šį paramos darbą praeitą rudenį, atliko šiuos darbus: pravedė platesnio masto vakarą ir išgauto pelno paskyrė Vilties draugijai \$100.00, tuo skyrius tapdamas trigubu šimtininku.

Sekantieji skyriaus nariai liko šimtininkais: Dr. P. Švarcas pradėjo antrą šimtą įnešdamas \$75.00. inž. Jonas Gumbelevičius pradėjo antrą šimtą įnešdamas \$25.00 ir Bronius Tiškus tapo nauju šimtininku

Jeris Pham Van Dong labai šiltais žodžiais dėkoja Maskvai už teikiamą ūkinę ir karinę paramą.

* GEORGE F. KENNAN, buv. JAV diplomatas, ir senatorius J.W. Fulbright abejoja "Honolulu Pakto" nauda ir tą susitarimą laiko kliūtimi taikai Vietname atsiekti. Esą, iš prez. Johnsono pusės parodytas perdidelis pasitikėjimas P. Vietnamo vadovais, kuriems ne tiek rūpi krašto ūkinės ir socialinės reformos, kiek sutriuškinti Vietkongo partizanai.

Paskutiniajame visuotiniame skyriaus narių susirinkime buvo aptarti skyriaus veiklos užsimojimai. Pasisakyta už skyriaus na-

įnešdamas \$25.00. Juos pasekė kiti tapdami Vilties nariais: Jonas Luja \$10.00, Albertas Paulikaitis -- \$10.00, Romas Gintautas -- \$10.00 ir Jonas Miliukevičius -- \$10.00. Be to, savo aukomis parėmė Vilties vaju: Jonas Kleinaitis -- \$5.00, Juozas Saladzius -- \$5.00, Jonas Bareiša -- \$2.00, Aleksandras Goberis -- \$2.00 ir Romas Izdūmis -- \$2.00.

Šių įnašų ir aukų pasėkoje ALT S-gos East St. Louis skyriaus vajuos paremti Vilties Draugiją sukėlė \$281.00, kurie buvo persiųsti su geriausiais linkėjimais Vilties valdybai ir Dirvos redaktoriams.

Skyrius išsirinko naują valdybą 1966-tiems metams, kurion įėjo: Bronius Tiškus -- pirmininkas, inž. Jonas Gumbelevičius -- vicepirmininkas, Dr. P. Švarcas -- narys ypatingiems reikalams, Vladas Tervydis -- sekretorius ir Juozas Kleinaitis -- išdininkas. Revizijos komisijon išrinkti: Jonas Luja -- pirmininkas, Marta Paulikaitienė ir Albertas Paulikaitis -- nariai.

Paskutiniajame visuotiniame skyriaus narių susirinkime buvo aptarti skyriaus veiklos užsimojimai. Pasisakyta už skyriaus na-

rių susirinkimų rengimą su kurių nors temų paskaitomis. Nutarta pavasarį surengti skyriaus narių ir jų svečių vakarienę o vasarą suplanuoti išvyką į istorines Illinois ir Missouri vietas -- parkus. Taip pat skyrius nutarė paskirti ALT iškasos \$10.00 Vasario 16-tos dienos minėjimo proga. Skyrius pasisakė už vietos šeštadienines mokyklos rėmimą ir pavesta valdybai susižinoti su mokyklos tėvų komiteta.

Daugumas skyriaus narių dalyvauja "Aušros" chore, kuriam vadovauja Albertas Paulikaitis. Skyriaus narys Aleksandras Goberis vadovauja Vasario 16-tos gimnazijos rėmėjų būreliui, o kiti nariai yra įsijungę Lietuvių Bendruomenės apylinkės veiklon.

Šis nedidelis ALT S-gos skyrius, prieš keletą metų gražiai pravedęs ALT S-gos seimą St. Louis mieste, ir dabar kviečia kitų skyrių narius aplankyti East St. Louis skyrių pasikalbėti ir patirtimis pasidalinti per subūvimus ar skyrių visuotinius narių susirinkimus. Atvykti garsiosios Gate to the West Arkos prie Mississippi pasižiūrėti ir garsias Ozarkų vasarvietes ir kitas įžymybes aplankyti. B.

Nauja Tautos Fondo atstovybė Kanadoje. Sėdi iš kairės: sekr. I. Matuzevičienė, pirm. S. Banelis, vicepirm. E. Jurkevičienė. Stovi: inform. reikalams J. Preikšaitis ir inž. V. Kazlauskas. Per septynerius metus Tautos Fondo atstovybė Kanadoje laisvinimo reikalams surinko virš 70,000 dolerių.

Be žodžių...

ALT S-gos East St. Louis skyriaus nauja valdyba. Sėdi iš kairės: išdininkas Juozas Kleinaitis, pirmininkas Bronius Tiškus, revizijos komisijos narė Marta Paulikaitienė, sekretorius Vladas Tervydis. Stovi: vicepirmininkas inž. Jonas Gumbelevičius, narys ypatingiems reikalams dr. Povilas Švarcas, revizijos komisijos narys Albertas Paulikaitis ir revizijos komisijos pirmininkas Jonas Luja.

KARAS IŠ ANAPUS (15)

Vokiečiai pralaimi Maskvos mūšį

Dvidešimtąjį ofensyvos dieną vokiečiai Noro-Faminsko sektoriuje buvo tik 60 km, nuo Maskvos, o Volokolamsko sektoriuje dar arčiau. Bet rusai į kautynes metė visus savo rezervus. Ypač iš Sibiro atvykę kariai pakėlė moralę išvargusių kovotojų. Nuostoliai buvo dideli iš abiejų pusių ir vokiečiai pradėjo pavargti ir lapkričio pradžioje jau silpnai progresavo.

Vokiečių generolų atsiminimuose rašoma, kokius didelius sunkumus turėjo pakelti vokiečių armija, sunkiai gaudama šaudmenis ir maistą. Legenda apie "rusišką žiemą" neturėjo jokios lemiamos įtakos nei į spalio, nei į lapkričio pradžios kautynes. Priešingai, kai kurie sunkumai vokiečiams buvo, kad keliai nebuvo pakankamai užšalę. Štai ką rašo Guderianas:

"Spalio 29 d. mūsų tankų priekiniai daliniai pasiekė pozicijas per kelis kilometrus nuo Tulos. Bandymas paimiti miestą nepasisekė dėl rusų gerai įrengtų prieš-tankinių ir priešlėktuvinių gynybų. Mes praradome daug tankų ir karininkų... Negalint pulti Tulos iš priekio, gen. Freiherr von Geyr galvojo paimiti apeidamas miestą iš rytų... Jis buvo nuomonės, kad negalima panaudoti motorizuotų dalinių, kol neprasisės šalčiai".

Guderiano argumentas, kad lietus ir purvas kliudė vokiečiams prie Maskvos išvystyti ofensyvą nėra pagrįstas, nes tos pačios sąlygos neleidė ir rusams kovoti. Priešingai, pats Guderianas prileidžia, kad rusų įsitvirtinimai, bet ne purvas ir lietus, neleidė paimiti Tulos, kuri buvo raktas į Maskvą. Toliau savo atsiminimuose rašo, kad vokiečiams buvo labai nemalonūs siurprizas, kai rusai į mūšį metė savo naujus tankus T-34.

Lapkričio 6 d., Maskva, apsupto miesto atmosferoje, atšventė revoliucijos sukaktį.

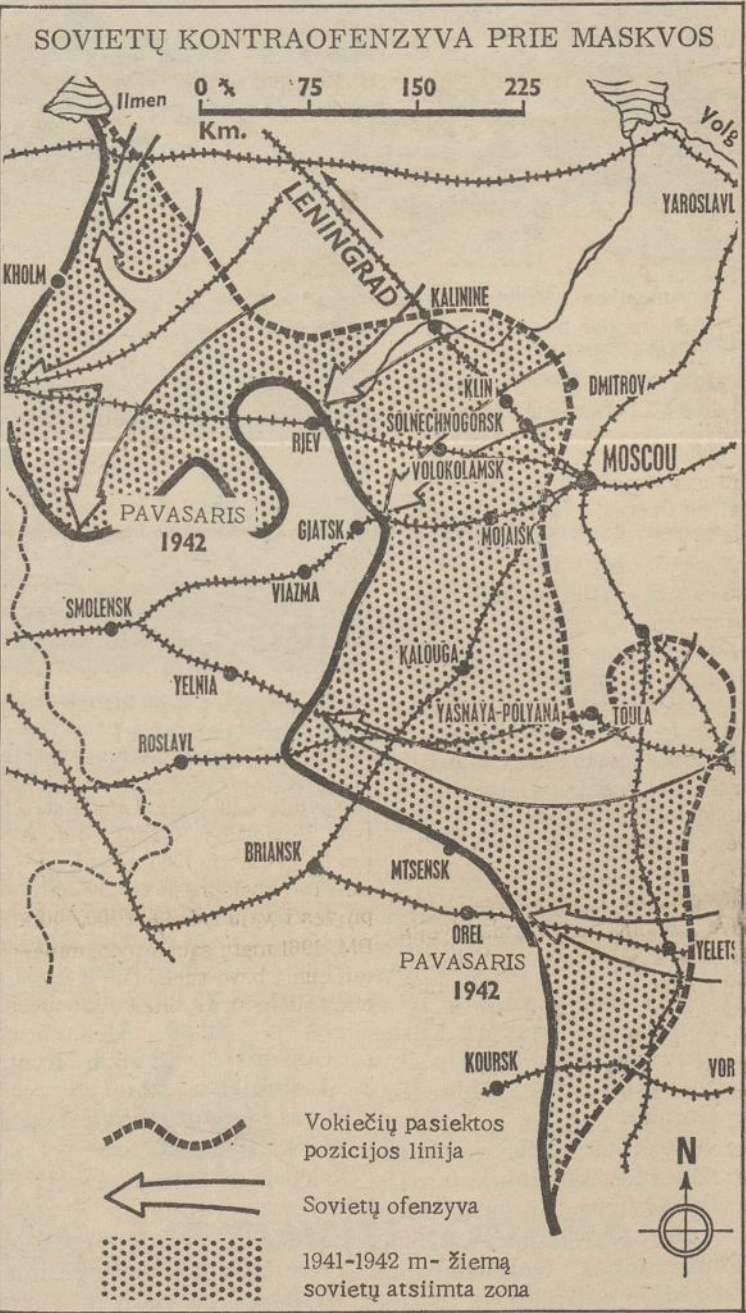
Stalino kalba, pasakyta ta proga, buvo pesimizmo ir pasitikėjimo mišinys. Jis pareiškė, kad rusai per keturis karo mėnesius turėjo 350,000 užmuštų, 378,000 dingusių ir 1,020,000 sužeistų. Bet jis guodėsi, kad vokiečiai per tą patį laikotarpį prarado puspenktą milijono karių, sakydamas, kad Vokietijos žmonių rezervai greičiau senka, negu Sovietų Rusijos. Abejojama, ar rusai patikėjo perdėtai Stalino skaičiais apie vokiečių nuostolius. Bet šis skaičių perdėjimas jam buvo reikalingas pakelti žmonių moralei ir įrodyti, kad blizkrieg nepasisekė. Dabar jis buvo tikras, kad Rudolf Hess misija Anglijoje nepavyko. Vokiečiai tikėjosi, kad Anglija ir Amerika prisijungs prie Vokietijos prieš Sovietų Ru-

siją, arba mažiausiai paliks vokiečiams laisvas rankas rytuose. Vokiečiai taip pat tikėjosi, kad po pirmųjų mūšių Rusijoje gyventojai sukils ir nuvers komunistinę režimą, kad Rusija susprogs iš vidaus. Bet nieko panašaus neįvyko.

Ir Stalinas priminė, kad amerikiečiai ir anglai pasižadėjo rusams duoti lėktuvų, tankų ir kitokių ginklų bei reikalingos karių pramonės žaliavos. Jis priminė, kad Amerika sutiko So-

Stalino kalbos rusai klausėsi sujaudintai, nes pirmą kartą jie negirdėjo kalbant apie Lenina, bet aukštinau pirmą eilę Rusiją. Marksistai nepatenkinti panosėj murmėjo, bet greit įsitikino, kad geriausia propaganda pakelti moralei ir sustiprinti komunistinį režimą, tai kalbėti apie "šventąją Rusiją".

Vokiečių pirmasis nepasisekimas paimiti Maskvą sustiprino rusų karių ir civilių morale. Sosninės evakuacija buvo tęsiama.

viety Rusijai duoti paskolą vieną bilijoną dolerių...

Baigdamas savo kalbą, jis kreipėsi į rusų patriotinius jausmus, paminėdamas didžiulius kultūrininkus Puškina, Tolstojų, Čaikovskį ir tautinius herojus kaip kunigaikštį Aleksandrą Nevskį, kuris sutriuškino kryžiuočių ordina, Dimitri Donskoj nugalėjusį totorius ir pagaliau Suvorovą ir Kutuzovą, sumušusius Napoleoną.

Iki lapkričio pradžios iš miesto išvyko beveik pusė gyventojų ir buvo iškelta didžioji dalis žmonių. Aplink visą miestą buvo iškelti priešlėktuviniai balionai ir gatvėse buvo pilna prieštankinių kličių. Bet panika jau buvo praejusi ir pasilikusieji tvirtai buvo pasiryžę gintis.

Bet vokiečiai nebuvo linkę lengvai atsisakyti nuo uždavinio ir lapkričio 16 d. Kalinino-Volokolamsko fronte išstatė tris kartus daugiau tankų ir du kartus daugiau patrankų, negu ten turėjo rusai. Lapkričio 22 d. jie pralaužė frontą šiaurėje prie Maskvos, o vakaruose pasiekė Istrą galėjo Maskvą matyti pro žitronus.

Nepasisekus paimiti Tulą, vokiečiai bandė apsupti ir gruodžio 3 d. Tulos gynėjams buvo kritiškiausias momentas. Bet vidury antrosios ofensyvos vokiečiai staiga pradėjo kentėti nuo šalčio. Jei Guderianas pirma skundėsi, kad lietus ir purvas neleidžia judėti jo tankams, tai dabar rašė, kad "su šiuo šalčiu mes tegalime tik žingsnis po žingsnio judėti pirmyn, kariuomenė smarkiai kenčia dėl tiekimo trūkumo. Be benzino, mūsų sunkvežimiai negali pajudėti. Lapkričio 17 d. sužinojome, kad pasirodė Sibiro daliniai, atvykę geležinkeliu į Riazaną ir Kolomną. Mūsų sustiprinti daliniai negalėjo atsilaukti prieš naujai atvykusius dalinius. Mūsų karių apranga nepritaikinta šalčiams ir kiekvienas pulkas jau neteko po 500 karių dėl sušalimo. Šalčiai taip pat paraližuoja mūsų kulkosvaidežius ir mūsų prieštankinės patrankos 37 mm pasirodė neefektingos prieš rusų tankus T-34, kas sukėlė paniką... Tai pirmoji panika nuo karo pradžios..."

(Bus daugiau)

Ilgoms. Bet tokias pat oro sąlygas turėjo pakelti ir rusų kareiviai. Šį kartą vokiečiai prisipažįsta, kad rusai buvo geriau pasiruošę žiemai.

Gen. Blumentritt rašo, kad vokiečių kareiviai žiemą Rusijoje pasitiko vasariniais rūbais, ir apsisaugojimui nuo šalčio turėjo tik vieną priemonę -- antklodes. Tuo tarpu rusai turėjo vatinius švarkus, vilkokinius batus ir ausiniuosius šiltas kepurės.

Kokie buvo vokiečių nuostoliai per tuos pirmuosius karo mėnesius karo mėnesius? Kiekvienu atveju ne tokie, kaip Stalinas tvirtino -- puspenktą milijono žmonių.

Sovietų vyriausioji vadovybė ruošdama žiemos kontraofensyvą buvo išdirbusi minimalinę ir maksimalinę programą. Minimalinė programa buvo: atstatyti ryšį su užblokuotu Leningradu, panaikinti pavojų Maskvai ir neleisti vokiečiams iškelti koją į Kaukazą. Maksimalinis tikslas buvo: pralaužti Leningrado blokadą, apsupti vokiečius tarp Maskvos ir Smolensko, atsiimti Dono baseiną ir Krimą. Tolimesni įvykiai rodo, kad tik minimalinė programa buvo atsiektą. Rostovas, "Kaukazo užraktas", buvo atsiimtas lapkričio pabaigoje. Krieme Sevostopolis laikėsi. Rusų bandymas išsilaupti Kerčo pusiasalį baigėsi katastrofa. Leningrado fronte atsiimtus Tikviną padėtis pagerėjo ir miestą galima buvo aprūpinti maistu ir ginklais iš sausumos. Labiau įspūdingas rusų pasiveržimas buvo prie Maskvos. Bet nežinint, kad jiems pavyko išlaisvinti teritoriją apie 300 km iki Veliki Luki, vokiečiai telbė laikę trikampį Rževą - Giatšką - Viazmą.

Priešingai savo generolams, Hitleris buvo nutaręs laikyti šį trikampį bet kokia kaina. Daug generolų dėl prieštaravimo, tarp kurių buvo von Brauchitsch, Hoepfner ir Guderianas, buvo nušalinti nuo vadovavimo. Von Bock "staiga susirgo", von Leeb turėjo pasitraukti iš vietos "dėl silpnos sveikatos", o kai rusai atsiėmė Rostovą, von Rundstedt irgi buvo nušalintas.

Rusų kontraofensyva, pradėta gruodžio 5 d. 850 km, frontu nuo Kalinino iki Jeletso, jau pirmą dieną atnešė pasisekimą. Žiemos mūšis reikalavo vengti priešą pulti iš priekio. Reikėjo išsiveržti į užnugarį ir, atkerant atitraukimo kelią, kelti paniką. Tam buvo reikalingi nedideli daliniai, greitai, ginkluoti lengvais ginklais, pašilūžininkai, tankai ir kavalerija.

Gruodžio 13 sovietų laikraščiai atspausdino pirmąjį pergalės komunikatą, skelbdami, kad vokiečiams nepavyko apsupti Maskvą ir buvo įdėtos generolų fotografijos, kurie laimėjo Maskvos mūšį: Žukovo, Leliušenko, Kuznecovo, Rokosovskio, Govorovo, Boldino, Golikovo, Belovo ir Vlaso (būsimąjo "išdaviko"). Rusams pavyko atsiimti Kalinina, Istrą ir visiškai atstumti vokiečius nuo Tulos. Tęsdami ofensyvą rusai pabaigoj gruodžio atsiėmė Kolugą ir Volokolamską. Bet šie laimėjimai nebuvo lengvai atsiekti. Rusams truko transporto priemonių, Maskvos fronte jie turėjo tik 8,000 sunkvežimių, ir kad būtų galima šaudmenis ir maistą frontan pristatyti reikėjo dvigubai daugiau, tad transportui buvo naudojami arkliai. Sovietų armija galėjo išvystyti savo pajėgumą ir greitį tik tada, kai gavo šimtus tūkstančių sunkvežimių iš Amerikos.

Sunki žiema ir gilus sniegas 1942 m. sausio mėn. mūšius sulėtino. Sovietų vadovybė per daug pasitikėjo savo armijos jėga ir vokiečių armijos moraliniu kritimu po pirmųjų mūšių. Projektas apsupti vokiečių jėgas tarp Maskvos ir Smolensko buvo per daug ambicingas. Rezultate rusų armija pradėjo "uždusti" nuo trūkumo maisto ir šaudmenų. Vokiečiai pralaimėjo Maskvos mūšį, bet dar toli gražu nebuvo nugalėti ir Stalinas, kalbėdamas 1942 m. gegužės 1 d. buvo mažiau optimistas, negu 1941 m. lapkričio m., kada vokiečiai buvo prie Maskvos vartų.

(Bus daugiau)

NEPAMIRŠKIT ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

ŽIEMA PRAEINA — VASARA ATEINA!

Mieli tautiečiai, dabar pats laikas aprūpinti Jūsų gimnaisčius Lietuvoje vasarine apranga. Kad jums nereikėtų sukti galvos kombinuojant, kas siūstina, mes čia sudarėme kelis specialius siuntinius, kuriuose yra visa tai kas vertinga, reikalinga, naudinga, gražu ir vienkart džiugu gauti.

I. LAUMĖS JUOSTA

Susegamas vilnonis mot. arba vyr. nertinis; Vyr. arba mot. nailoninės kojines; Vilm. angliška medž. vyr. arba mot. kostiumui — 3½ jardo; Itališkas nepermatomas gražių raštų nailonas suknelei — 4 jardai; Vyr. arba mot. batukai; Itališkas vyr. arba mot. nailoninis lietpaltis; Vyr. arba mot. lietsargis; Perliū karoliai arba šilk. kaklaraištis; vyr. arba mot. baltinių pora; ir vasarinė bliuskutė arba vyr. marškiniai.

Kaina tik \$89.50 su pasiuntimu ir muitu.

II. KASTYTIS

Vilm. angliškam vyr. kost. medžiagia Boston arba herringbone 3½ j. d.; Vyr. nailoniniai išeginiai marškiniai; Vyr. pusbačiai; Vyr. Ital. nailoninis lietpaltis; Vyr. prie kostiumo pritaikintas kaklaraištis; Vyr. nesusidevinčios kojines; 6 gražios nosinės; ir Byro amžinas pieštukas.

Kaina tik \$69.50 su pasiuntimu ir muitu.

III. JURATĖ

Mot. kostiumui arba vasariniam paltui 3 j. vilnonės angl. medž.; Itališko nepermatomo puikaus nailono suknelei — 4 j.; Vilnonis nertinukas be rankovių; balti arba lakuoti batukai; švelnaus nailono kelnaitės ir apatinukas su pagražinimais; 2 poros nailono kojinių; Itališkas mot. nailoninis lietpaltis; dailus rankinukas ir šilkinė skarelė.

Kaina tik \$69.50 su pasiuntimu ir muitu.

Jungtinis Kastyčio ir Jūratės siuntinys kainuoja tik 130 dol., nes susitauo 9 dol. pasiuntimo išlaidų.

Tebesiuočiami mūsų anksčiau skelbtieji, didelio pasisekimo turėjusieji siuntiniai: V-3 — 10½ jardo angl. medž. trims kostiumams už 55 dol.; P-3 — 9 j. trims paltams vilm. angl. medžiagos už 60 dol.; N-4 — 16 jardu nepermatomo nailono gražiausių raštų 4 suknelėms už 45 dol.; ir M-13 vertingas aukšto kaloriteto maisto siuntinys 22 lbs. už 30 dol.

Prie visų išvardintų siuntinių galima pridėti pageidaujama dovanų iš mūsų katalogų arba Jūsų pačių nupirktų prekių. Jūsų pačių siuntinius ekspedijuojame iš Londono tik už 12 dolerių, plius faktinės Sovietinio muto išlaidos. Tokius siuntinius galite mums siųsti žemiau nurodytu adresu pažymėdami mūsų tranzitinio sandėlio ženklą:

B. O. 11690/64.

BALTIC STORES LTD.
421 Hackney Rd.
London, E. 2.
Great Britain.

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir gavėjo parašu patvirtintas pristatymas per 3-4 savaites. Visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Atstovai: L. Venckus, 7030 Talman Ave., Chicago, Ill., tel. 436-0494; Gaiva, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.; ir A. Kusinskis, 124 Park St., Sudbury, Ont., Canada.

Vokiečių kareiviai nebuvo pasiruošę sunkiai Rusijos žiemai...

PLANINGAS TAUPYMAS
moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti. juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanowkas, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published tri-weekly except Holidays and semi-weekly in July and August by American Lithuanian Press Radio, Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina; tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas, R. Miezėlis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

TOBULINSIM, GERINSIM!

Kartą vienas vyresniosios kartos veikėjas nusiskundė Dirvos redakcijai, kad dėl mažų raidžių ir vis blogėjančio matomumo jis turėsias Dirvos atsakyti. Jis reikalavo, kad raidės būtų padidintos. Užsispyręs redaktorius, matyt, neatkreipė į skundą reikiamo dėmesio, kol dar griežtesnis užmetimas nepateko į Juozo Bačiūno rankas. Pastarasis, būdamas kur kas mandagesnis ir miklesnis už redaktorius, nedelsiant į skundą atsakė laišku, patardamas skundėjui -- įsigyti akinius, nes, girdi, laikui slenkant, tos laikraščio raidės nedidės, o vis mažės ir mažės...

Na, bet pagaliau reikalai išsprendė mažųjų raidžių nemėgėjų naudai: Vilties Draugijos valdybos sutikimu yra užpirkta reikiama mašina, ir už 2-3 mėnesių Dirva išeis didesnėmis ir laikraščiu labiau pritaikytomis raidėmis.

Reikia pripažinti, kad ne vienas vyresnės kartos žmonių nusiskundė Dirvos raidėmis, ne vieno nustota ilgamečio ir ištikimo prenumeratoriaus. Bet kad ne viskas įmanoma taip greit pakęisti, pritaikyti ir įsigyti. Vilties Draugijos valdyba mašinai pirkti sutikimą davė atsivėlgdama į leidyklos galimybes tą naują finansinę našą pakelti. Jei taip įvyko, tai tik dėka tų mūsų spaudos rėmėjų, kurie žymia dalimi prisidėjo, kad tam palanki finansinė padėtis susidarytų.

Tai tik vienas iš ženklų, kaip galima reikalus pagerinti, tobulinti ir savąją spaudą išlaikyti. Tai ne vienos valdybos ar leidėjų darbas ir nuopelnai. Tai darbas ir nuopelnai visų, kurie realiai žiūri į tautinės spaudos iš-

laikymo ir jos tobulinimo galimybes. Tokiu bendro darbo ir vieno idėjų supratimo pavyzdžiu pasirodė mažas, nariams neskaitytas, bet gražiai susigyvenęs ALT S-gos East St. Louis Skyrius.

Pravedę vajú savo narių tarpe, pagal išgales, jie gan stambiai prisidėjo savo įnašais Vilties Draugijai, tuo pačiu parodydami, kad ir mažu narių skaičium galima ryškiai būdu atlikti naudingą darbą bendram reikalui. Malonu pastebėti, kad ir kituose ALTS-gos skyriuose rodoma iniciatyva leidžia manyti, jog tautinė srovė stovi ant vieningo savo pagrindinių principų ir tikslų pagrindo.

Kada dirbama vieningai ir iškilniai atskirai idėjai įgyvendinti nereikalaujama steigti kitos organizacijos ir naujų vadovybės etatų, atliekami gražūs darbai, palieką neišdildomas pėdas tolimesnei ateičiai. Pavyzdžiui, aktyviais nariais negausus, bet tvirtą branduolį susidaręs ALTS-gos

Clevelando skyrius yra ne tik vienas iš stambiausių Dirvos rėmėjų, bet ilgamečio savo pirminko ir visad energijos pilno "milžino" Kazio S. Karpiaus iniciatyva jau yra išplatinęs bronzinius prezidento A. Smetonos barjelfus, turi pagaminęs (talkingo P. J. Dunduro pagalba) filmą iš prez. A. Smetonos gyvenimo Amerikoje, o šiuo metu ruošiasi pagaminti ir išleisti plokštelę originalių apeigų prie Kauno Karo muziejaus sodelyje buvusio Nežinomo Kareivio kapo. Tų apeigų juosta taip pat savo žiniuose globoja K.S. Karpius.

Tai tik keli pavyzdžiai ne "žemės sukrežiančių" darbų, bet tokios veiklos, kurioje dygsta naujingi ir prasmingi želmėnys. (I.Š.)

AR LIETUVA YRA EUROPOJE?

Pabaltiečių diskriminacija Free Europe organizacijoje

Vis aktyviau Lietuvos laisvinimo darbuose pasireiškias išsivijęs jaunimas savuosius metus nori atžymėti ir politinėje plotmėje. Tam reikalui, kaip jau visi žino, ruošiamas jaunimo petičija Jungtinėms Tautoms Lietuvos laisvės klausimu. Taipogi, visu rimbūnu dirbama, kad vienu ar kitu būdu, "Free Europe" radijas baigtų savąją diskriminaciją prieš tris Baltijos tautas ir jų kalbomis pradėtų reguliarias radijo transliacijas. Šis darbas, kaip žinia, nėra nei toks paprastas, nei lengvas. Ir mūsų veiksniai įvairiomis progomis darė įvairius žygius išgauti tas transliacijas, bet iki šiol visos dėtos pastangos pasirodė nevaisingomis.

Tiek pats "Free Europe" komitetas, tiek ir Valstybės Departamentas, mūsų notams, prašymams ar užklausimams, visada raskavo iškalbingus atsakymus, bet niekad nieko konkretnesnio ar žadančio. Lietuviškojo jaunimo įsitikinimu, ši padėtis toliau taip tęstis negali. Todėl susirūpinta ir jau pirmieji žingsniai atlikti, bandant kiek kitus kelius ir būdus pasiekti iki šiol kurčias ar nelabai draugiškas "Free Europe" radijo tvarkytojų ausis ir ten esančius sprendžiamuosius balsus.

Jaunimo atstovams pavyko su šia problema supažindinti ir suždominti keletą JAV Kongreso narių, iš kurių tikimasi konkrečios paramos ir taktos, vėrciant "Free Europe" Komitetą pradėti rimčiau skaityti ir svarstyti teisėtus Lietuvos, latvių ir estų reika-

lavimus. Pagaliau, vienas Kongreso narys (Mrs. M.W. Griffiths) buvo Executive Director Keith E. Kinyon painformuota, kad vienintele priežastimi, kodėl Baltijos tautos neturi savų transliacijų, esanti tik grynai piniginiai reikalai (... "The problem is purely a budgetary one"). Ir jei tai yra tiesa, tai, atrodo, reikalas galėtų pajudėti ir patenkintamai išsiskirti, nes Kongrese yra pakankamai Baltijos tautų bičiulių, kurie tikrai balsuotų už "Free Europe" biudžeto padidinimą, jei jo tikrai reikėtų dėl lietuviškųjų, latviškųjų ir estiškiųjų transliacijų. Bet, jei pasirodytų, kad tas piniginis reikalas, tariamas ar tikras, nėra negudrus "Free Europe" vadovų išsiskindėjimas, galima žengti dar vieną žingsnį pirmyn, ir sumtus draugų JAV Kongrese pagalba, reikalauti kongresinio tyrinėjimo pravedimo, dėl Baltijos tautų diskriminacijos tos organizacijos radijo programose.

Pagaliau, yra ir daugiau konkrečių būdų pradėti didesnį spaudimą ir reikalavimą lietuviškųjų transliacijų. Ir tam atvejui, jei jo prireiktų, jau turima planų dar vienu sekančiam žingsniui, jei pirmieji nebūtų patenkintamai išspręsti. Tas tik pirmąjį rodą, kad mūsų jaunimas, sugebąs pajusti šios dienos reikalavimų pulsą ir savuosius veikimo metodus sugeba pritaikyti prie situacijos. Mūsų jaunimo akcijai nėra būdingos suakmenėjusios pozos ar seniai atgyventieji veiklos metodai. Todėl, atrodo, ir jų darbas gali

Vasario 16 Gimnazijos kontrolė

Per 15 metų Gimnazijų, kuriai išlaikyti išleista apie milijoną dolerių, baigė 56 mokiniai

Vasario 16-tos Gimnazijos rėmėjai susirinkę į Jaunimo Centrą 1966 m. sausio mėn. 7 d. ir išklaušė p. Valdo Adamkavičiaus pranešimą apie esamą gimnazijos padėtį už jo aiškų ir faktais paremtą pranešimą, už kantry ir sąžiningą darbą ir už aukotą šiam svarbiam, visuomeniniam reikalui brangų laiką, ir dideles išlaidas vykstant į Vokietiją reikiama nuoširdžiausią padėką.

Susirinkimui paaiškėjo, kad gimnazijos tollmesnei veiklai reikalinga rimta ir autoritetinga priežiūra, todėl susirinkimas prašo P.L.B. Centro Valdybą būti tuo autoritetu arba sudaryti nuolatinę komisiją, kad ji dėty pastangas kelti mokyklos vardą ir pašalintų esamus ne-normalumus. Gimnazija yra visų vieningo darbo simbolis ir lietuviškos mokyklos reprezentantas.

Susirinkimas reikiama padėką būrelių vadovams už atliktą darbą. Tollmesniam rėmimui visus kviečia artimai bendradarbiauti su P.L.B. Centro valdybos atsakomais asmenims, nes tik organizuota ir gerai kontroliuojama parama gali būti gerai panaudojama ir naudinga lietuviškam reikalui.

Šią rezoliuciją pasiūst P.L.B. Centro Valdybai ir spaudai susirinkimo įgalioti pasirašė: Prel. M. Krupavičius, Teodoras Blinstrubas, A. Gintneris, A. Gulbinskas, Dr. L. Kriaučėlinas ir J. Janušaitis.

Vasario 16-tos Gimnazijos rėmėjų ir būrelių vadovų iniciatorių buvo sušauktas informacinis susirinkimas, 1966 m. sausio mėn. 7 dieną Jaunimo Centre, Chicagoje.

Susirinkimą pradėjo buvęs Vasario 16-tai gimnazijai remti Komiteto pirminkininkas A. Gulbinskas, pareikšdamas, kad susirinkimas sušauktas kad užkirsti kelią sklindantiems gandams apie Vasario 16-tos gimnaziją ir kvietė išklaušti autentiško Revizijos Komisijos atstovo inž. V. Adamkavičiaus pranešimo. Susirinkimą vesti pasiūlė pirminkininku Teodorą Blinstrubą, o sekretoriauti Antaną Gintnerį ir Jurgį Janušaitį.

INŽ. V. ADAMKAVIČIAUS PRANEŠIMAS

.. Apgailėstauju, kad ši pranešimą turiau daryti prieš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės skelbtiną tikrinimo komisijos aktą, kuris dar nėra visų Komisijos narių pasirašytas dėl atsiradusių nuomonių skirtumo -- tais žodžiais pradėtas inž. V.A. pranešimas.

Šis pranešimas daromas ne visos Tikrinimo Komisijos vardu, bet tik kaip jos paskiro nario.

Vasario 16-tos gimnazijos tikrinimo Komisiją sudarė PLB pakviestas komisijos nariai JAV -- inž. V. Adamkavičius, Vokietijos LB -- dr. P. Karvelis ir Šveicarijos LB -- dr. P. Radvila. Sudarytoji komisija jai pavestą darbą atliko nuo spalio mėn. 7 iki spalio 25 dienos.

Rasta:

Nekilnojamas turtas: Vokietijos Krašto Bendruomenė nuosavybės teisėmis priklauso sekančias turtas: Žemė -- 4 ha, 77 akrai ir 26 kv. m. Pils-Schloss Rennhof, kurioje šiuo metu randasi bendrabutis ir nauji gimnazijos rūmai. Be to, tikrinimo metu stovėjo senas medinis barakas, kuris šiuo metu nenaudojamas.

Turtas yra registruotas Hemsbacho mieste savivaldybėje.

Šis išvardintas turtas yra apskaitintas sekančiais:

-- 30,000 DM gauta beprocentinė paskola iš Vokiečių valdžios. TK šiai paskolai nerado dokumentų ir negalėjo nustatyti tiksliai, kuriomis sąlygomis ji buvo gauta. Pagal paskolos grąžinimo įrašus nustatyta, kad ši paskola beprocentinai grąžinama vokiečių įstaigoms kasmet sumokant po 300,- DM, TK sūlė Vokietijos Krašto Valdybai, kad būtų kreiptasi į paskolą išdavusias įs-

tikėti pasiekti žymiai palankesnių rezultatų. Gi mūsų visuomenė kviečiama nelikti tik pasyvia stebėtoja, bet, laikui atėjus ir jaunimo veiklos koordinatoriams kviečiant, prisidėti savąja moraline ir, jei reikės, materialine parama. Žinokime, kad jau praėjo memorandumų bei notų rašymo laikotarpis. Jaunimas pradeda gyvą veiklą, kuri turės atnešti ir visiems naudingus rezultatus. Net ir galimi nepasisekimai nesužlugdys jaunatviško užsidegimo. Jaunimas niekad nestos pusiaukelyje, bet kiekvieną užsimojimą praves iki galutinio laimėjimo.

Algis Zaparačkas

taigas su prašymu paskolą nurašyti kaip paramą gimnazijai, kadangi ši paskola buvo sunaudota kasdieniniams gimnazijos išlaidoms reikalams ir turimo turto vertės nepakėlė.

250,000,- DM beprocentinė paskola gauta iš Baden-Wurtemberg išdo.

250,000,- DM beprocentinė paskola gauta iš Bundesrepublik Deutschland išdo.

50,000,- DM paskola iš 6% gauta iš Badische Landeskredit Anstalt.

500,000,- DM paskola yra apdrausta apsaugine hipoteka, pagal kurią visas turtas apskunkintas grąžinimo prievole, jeigu mokyklos pastatas, kurio statybai ši paskola buvo išduota, būtų naudojamas kitai paskirčiai, nei mokyklai.

Pagal Krašto Valdybos paskirčių narių tvirtinimus, vokiečių valdžios pareigūnai yra žodiniai tvirtinę, kad minėtoji paskola nebus grąžintina, net ir tuo atveju, jeigu neturėsime tenai mokyklos. Deja, Tikrinimo Komisija nerado jokio raštiško to pareiškimo užtikrinimo. Komisijos nariams buvo žinomas analoginis atvejis su latvių bendruomene Vokietijoje, kuri lygiai tomis pačiomis sąlygomis ir tokiais pat žodiniiais užtikrinimais buvo gavusi paskolą mokyklos rūmams statyti. Tuo reikalu TK išsikvietė į Huttenfeld buv. tos mokyklos vadovą kun. Urde, kuris nušvietė latvių bendruomenės vargus paskolos grąžinime, mokyklai užsidarius. Vokiečių valdžios įsitaigos nekrepdė dėmesio į ankstyvesnius savo pareigūnų duotus žodinius pažadus, ir teismo keliu privertė Latvių Bendruomenę gautą paskolą grąžinti. TK atkreipė Vokietijos Krašto Valdybos pareigūnų dėmesį, kad ji išsirdpintų iš vokiečių valdžios raštišką užtikrinimą duotų žodinių pažadų tęsėjimą ir kad tuo būtų teisiniai apsaugotas turimas turtas.

Taipogi nustatyta, kad vienintelis ir teisėtus turto valdytojas yra Vokietijos LB Krašto Taryba. Jai priklauso turto pardavimo, pirkimo, apskunkinimo ir kitos teisės, tačiau paskolos išgavimui ir turto apskunkinimui Krašto Taryba iki šios dienos nėra padariusi ir užprotokolavusi jokio nutarimo. Paskolos išgavimą atliko Krašto Valdybos nariai. Šis reikalas TK nuomone turi būti artimiausiu laiku tinkamai sutvarkytas.

Apžūrėjus naujus gimnazijos rūmus ir kitus gimnazijai priklausančius pastatus, reikia su pasitenkinimu pranešti, kad naujieji rūmai yra gražūs išoriniai, erdvūs, patogūs ir tinkami mokslo įstaigai. Deja, to negalima pasakyti apie mokinų bendrabutį, kuris randasi senoje pilyje. Šis pastatas primena daugiau kalėdėjų, nei gyvenamas mokinų patalpas. Kambariai šalti, drėgni, šviesa nepakankama, kai kurie kambariai sudaryti koridoriuje, perskiriant tik antklodėmis. Baldai seni, sudėvėti, patalinė nuskalbta ir antklodės visiškai sudėvėtos. Kai kuriuose kambariuose dviaukštės lovos ir kambaryje sugrūsta iki 18 vaikų. Nėra visiškai priešgaisrinės apsaugos, netvarkinga kanalizacija. Liegionims skirtas kambarys nedaug kuo skiriasi nuo visų kitų patalpų. Tokiose sąlygose laikomi bendrabutyje vaikai nedaromus garbės. Ši padėtis turėtų būti tuoju taisytina.

Maitinimas. Komisijos nariai valgė drauge su mokiniais ir įsitikino, kad maistas yra prastas. Pusryčiams menkos kokybės kava, duona, margarinas ir riekuotė sūrio arba dešros. Pietums -- sriuba, bulvės, mėsos arba žuvies gabaliukas. Vakarienei tas pats kaip ir pusryčiams. Šeštadieniais pietūs iš vieno patiekalo -- "eintopf." Aiškūs trūkumas daržovių ir vaisių. Badu vaikai nemiršta, bet abejotina, ar toks maistas sveikas ir pakankamas augančiam vaikų organizmui.

Maisto paruošimo ir kokybės priežiūrai reikalinga gydytojo ar specialios komisijos rūpestinga globa, kurios šiuo metu trūksta.

Yra nesuprantama ir nepateisinama, kad per eilę metų besilankantieji svečiai Vasario 16-tos dienos gimnazijoje, sugrįžę nerado reikalo atskleisti lietuvių visuomenei vargingos gimnazijos mokinių buklės ir tam tikrais atvejais neteisėtingai nušviesdavo esamą padėtį.

NAUJŲJŲ GIMNAZIJOS RŪMŲ STATYBA

Gimnazijos rūmų statybai organizuoti ir vesti bei prižiūrėti Vokietijos LB Krašto Valdyba buvo nutarusi sudaryti ir formaliai sudarė Statybos Komisiją. Susipažinus su faktais, tikrinimo Komisija nustatė, kad tokia Statybos Komisija neegzistavo, nes pavieniai tos komisijos nariai pareiškė, kad su ponu Mariūnu, kuris irgi buvo komisijos narys, neįmanoma bendradarbiauti, kadangi jis vienas savivališkai ėmėsi vykdyti visus Statybos Komisijai pavestus darbus.

Naujųjų Gimnazijos rūmų statyba Vokietijos Krašto Valdyba pradėjo rūpintis 1959 metų bėgyje. Buvo apsispręsta tam reikalui praversti vajú sukellant 100,000,- DM, 1961 metų sausio mėn. minėtoji suma buvo surinkta. Po visos eilės vokiečių architektų pasiūlymų, buvo pasirinktas arch. Lortz, kuris paruošė planus. Deja, po eilės nesupratimų su Krašto Valdyba, jis atsistatydino ir pareikalavo atlyginimo už moralinius nuostolius. Po ilgų derybų Krašto Valdyba sumokėjo arch. Lortz 12,000,- ir pasamdė naują architektą Hutter, kuris išbaigė planus ir pravedė statybą.

Pagal Krašto Valdybos nutarimą parangos turėjo būti atiduodamos varžytinėms. Priimtinos sutartys turėjo būti pasirašomos dviejų Statybos Komisijos narių. Pasirodo, kad 17 parangų atiduodant pasirašyti. Keletas sutarčių pasirašytos tik vieno pono Mariūno.

Patikrinus vieną, varžytinių keliu atiduotą, parangą, pasirodė jiniai irgi nebuvo pasirinkta geriausiomis sąlygomis. Į tokį netvarkingą statybos vykdymą Krašto Valdyba neturėjo jokio pasiaiškkinimo.

Tačiau TK nuomone, didelių poreikvojimų vykdančią statybą nebuvo. Gi ateityje vykdančią panašias statybas, buvusi tvarka neleistina, nes tai galėtų priversti prie didelių finansinių nuostolių.

Tikrinant statybos finansus nustatyta, kad statybai skirti pinigai nebuvo laikomi atskirame fonde. Nebuvo galimybės nustatyti, kiek tam reikalui buvo gauta iš viso pinigų. Pagal rastus dokumentus TK apsisprendė vadovautis Weinheim Sparkasse knygutės įrašu, padarytu 1962 metų gruodžio 31 d. sumoje 84,793,95 DM, kadangi nebuvo rasta kitų dokumentų įrodančių ankstyvesnius įrašus. Buvo nustatyta, kad iki 1965 m. spalio 20 dienos į Statybos Fondą įplaukė viso 737,111,14 DM, į minėtą sumą įeiną ir 500,000,- DM gautoji paskola. Taip pat į Statybos Fondą įtraukta 2,414,66 DM kurios skelbtos kaip 1963 m. vainiko šventės aukos VK Bendr. apyskaitoje, tačiau ši suma niekur dokumentuose neužpažajmuota.

TK nustatė, kad naujieji gimnazijos rūmai kainavo 816,428,87, į šią sumą neįskaitomas judomasis inventoriūs.

Taigi gimnazijos skoloms išlyginti trūkų 79,317,73 DM, TK nustatė, kad šiai skolai sumažinti

Krašto Valdyba gavo iš Tėvo Bernatonio privačią, beprocentinę 40,000,- DM paskolą. Tai faktinai liktų skolos 39,317,73 DM, tačiau gi iki spalio 20 d. rasta neapmokėtų sąskaitų sumoje 45,483,48 DM.

Tikrinant bendrąją finansinę atskaitomybę neturėjo galimybės dėl buhalterinės netvarkos, net už 1964 metus išvesti metinį balansą. Tam reikalui buvo pasamdytas vokiečių specialus buhalteris, kuris anksčiau dirbo Krašto Valdybai ir buvo p. Mariūno pašalintas, kad atstačius 1964 metų finansinį vaizdą.

Po 10 darbo dienų buhalteris iš prieinamų dokumentų sudarė balansą, kuris parodė, kad 1964 m. turėta pajamų 457,497,70 DM. Per tą patį laikotarpį turėta išlaidų 440,001,56 DM. Likutis 1965 m. turėtų būti 17,496,14 DM.

Atskirai buvo susipažinta su buv. reikalų vedėjo p. Mariūno atskaitomybe. Nuo 1962 m. spalio mėn. 1 d. iki 1965 m. liepos mėn. 1 d. pagal atskirus atžymėjimus p. Mariūnas išsirašė asmeniška 22,623,28 DM tačiau šiai sumai nerasta formalių patiesinamų dokumentų.

Taipogi buvo atskirai susipažinta su gimnazijos direktoriaus kun. Liubino kelionės į JAV apyskaita. Pagal Krašto Valdybos protokolų įrašus kun. Liubinas JAV surinko aukų 14,503,- dol. Kanadoje surinkta 2,548,- dol. Visko 17,051,- dol.

Pagal kun. Liubiną šios aukos buvo perduotos BALF įstaigai New Yorke ir persiustos į Vokietiją. Taipogi pagal kun. Liubiną minėtoji suma yra įskaitytina į BALF 1964 metais skelbtiną apyskaitoje 40,058,- dol. sumą. Visų aukotojų pavardės yra paskelbtos PLB VK Informacijose 1964 m. liepos 24 d.

Taip pat rasta netvarkinga atskaitomybė už faktiškąsias kelionės išlaidas į JAV. Skelbtoje Krašto Bendruomenės apyskaitoje pažymėtas išmokėjimas 6,758,10 DM sumoje, gi pateisinamuose dokumentuose gimnazijos direktoriaus kun. Liubinas pasirašęs tik už 4,922,- DM.

Gimnazijos išlaidų metinis biudžetas turėtų būti 360,000,- šią sumą sudaro: biudžetinė vokiečių įstaigų metinė parama -- 210,000,- DM, o 150,000,- DM sudeda laisvojo pasaulio lietuviai. Vokiečių įstaigų parama pradėta duoti nuo 1963 metų. Per 15 gimnazijos egzistencijos metų yra išleista arti 4,000,000,- DM, iš kurių 1,800,000,- DM sukelta lietuvių pastangomis.

ŠVIETIMAS

1965/66 mokslo metais gimnazijoje mokosi 101 mokinys. Mokytojų Tarybą sudaro 20 pedagogų, iš kurių 5 vokiečių studentai. Vokiečių švietimo įstaigos nei vienas mokytojų tarybos pedagogų nepripažįsta oficialiai mokytojo cenzo. Tuo pačiu Vasario 16-tos gimnazija neturi jokio juridinio pripažinimo, neturinti teisės išduoti gimnazijos baigimo atestatų. Nuo gimnazijos įsteigimo 1950 m. iki 1957 m. išduota 24 atestatai. Nuo 1957 m. visi abiturientai turi laikyti visąjį egzaminus prie vokiečių švietimo įstaigos.

Iš viso gimnaziją yra baigė 56 mokiniai. Tuo tarpu Vokietijoje veikiantį Latvių Gimnaziją turi pilną vokiečių švietimo įstaigos pripažinimą, jos visi mokytojai laikomi cenzuotais ir gauna iš vokiečių atitinkamas algas, o gimnazija pilną išlaikymą.

Gi Vasario 16-tos gimnazijos mokinių tėvai turi mokėti už kiekvieną vaiką 55 DM mokslapiniogų per mėn. Gimnazijoje, pačių mokytojų teigimu, mokslo lygis esąs žemas, mokiniai priimami be atrankos, daugumoje nepajėgiantieji mokyti vokiečių gimnazijoje bei pailsųjį šeimų. Patikrinus pedagogų tarybos protokolus pastebėta, kad esama didelės problemos su pasitaikančiais dažniais mokinių girtavimais bei rnkymu. Kapelionių tvirtinimu, moksleivių dorovė esanti gera. Iš gimnaziją baigusiujų, labai mažas nuostimtis pasilieka lietuviškame gyvenime. Gimnazijoje veikiančios organizacijos neatlieka lietuviškos ugdymo ir auklėjamojo darbo dėl sunkių sąlygų ir nedėkingos aplinkos. Pastebėtina, kad arti pusė lankančių gimnaziją mokinių nekalba lietuviškai. Lietuviškai dvasiai sustiprinti gimnazijai būtinai reikalinga pa-

(Nukelta į 4 psl.)

AKIMIRKOS

Pragmatizmas ir 'kieti principai'

Pasaulyje, laisvųjų lietuvių galvosenoje, Lietuvos laisvės byloje vis atsiranda ir negerų pasikeitimų, kuriuos pastarojo Vliko seimo prakalboje jau pastebėjo net pats jo pirmininkas. "Lietuvos laisvinimo sampratoje pradėjo atsirasti spragų!"... Spragų visada būna ir kai kuriuose įtaisuose jų būtina reikia, kaip pavyzdžiui vyriškoms kelnėms. Tad ne visi spragų prakirpimai yra be pagrindo. Tačiau pavojingą spragą laisvinimo sampratos kelnėse, kaip pasirodė, pradėjo kirpti mūsų kultūrininkai (!). Jie, mat, politika nori nustumti į antrą vietą.

Apgailestaudamas, kad "vis labiau blanksta Lietuvos valstybingumo koncepcija", gi mūsų tarpe "per savo agentus okupantas stengiasi sukelti abejonių Lietuvos nepriklausomybės atstatymo realumu", Vliko pirmininkas tuojau pat liudija, kad laisvųjų lietuvių tarpe, o gal ir iš anapus, -- "savotiškai suprantamo pragmatizmo pasekėjai kelia kultūrinio prado primatą prieš politinį. Tada logiškai turi vesti į tam tikrą laisvųjų lietuvių santykiavimą su okupuotu kraštu ir jo gyventojais"...

Ką Vliko pirmininkas tais dviem teigimais norėjo pasakyti, negalima net atspėti. Kas yra tas "savotiškai suprantamas pragmatizmas"? Kas yra "kultūrinio prado kėlimas prieš politinį"? Ar tu dviejų pradų santykiškai -- gerai ar blogai keliama ir katram iš jų tikrai priklauso pirmumas? Ir kodėl tarsi "logiškai veda" į "tam tikrą" santykiavimą. O kaip logiškai vestų politinio prado pirmumo pasekėjai? Ar jie neketina vesti į jokią santykiavimą, ar gal tik į kitonišką "tam tikrą", ne su kraštu ir ne su jo gyventojais, bet... na, nežinau su kuo.

Tiesą sakant, jokio "tam tikro" ar "savotiškai suprantamo pragmatizmo" iš viso nėra pasaulyje. Yra tik sena filosofinė kryptis žmonijos idėjų vingiuose, vadinama pragmatizmu, užsimezgsi jau su Sokratu ir ryškiau susiformavusi anglosaksų filosofų, kaip C. S. Peirce, W. James, F. C. S. Schiller, J. Dewey raštuose. Žodį "pragmatizmas" jau vartojo ir "lietuvis" filosofas E. Kantas, kuris tai apibūdino kaip protingumą ar atsargumo patarimų tiesos ieškančiam žmogui. Pati pragmatizmo doktrina nėra vienisia, o labai įvairi. Gi bendras visiems pragmatikams yra tik metodas interpretuoti tiesą ir idėjas pagal jų padarinius (konsekvencijas), stebėti, kaip jos susikristalizuoja veiksmo (akcijoje) ir tikrinti, kiek naudingai visos mūsų tiesos pasireiškia gyvenimo praktikoje. Be to, ko nors labai blogo čia negalima išmatyti. Metodas tam tikrais atvejais visai geras, ypač politikoje.

Kodėl kultūrinio prado pirmumo "pragmatikai" logiškai veda į "tam tikrą" santykiavimą su okupuotu kraštu ir jo gyventojais? Tokiai logiškai išvadai nėra logikos elementų. Jau kalbininkas B. K. Naujokas semantikos daviniais ir logiškai įrodė, kad su okupuotu kraštu iš viso negalima santykiuoti, -- žinoma, jei tikslumo privalomuose moksliniuose raštuose ir įtakingų politikų prakalbose nesutiksime tokio išsireiškimo laikyti metafora.

Vienai ar kitaip santykiuoti, be abejo, galima su okupuotos Lietuvos gyventojais. Bet su kiais ir kokiais? Ar su patriotais nacionalistais, ar ir su sovietiniais patriotais? Ar su laisvės pogrindžio likučiais, tyliais dvasiniais rezistentais, ar su labai atsargiais, bet šiek tiek pasitebimais sovietinės santvarkos maištininkais? Ar tik su giminėmis ir senais pažįstamais? O gal ir su tautiniais komunistais? Ar su bukiausiai Kremliaus pusberniais ir tarnyboje pastatytais okupanto oficialiais pareigūnais, jo agitacinių ir policinių įstaigų vadovais? Ar visai ir griežtai su nieku, kol Lietuva bus okupuota?

Veltui ieškotum aiškesnės šviesos, šalia senai žinomų bendrybių, V. Sidzikausko prakalboje

BRONYS RAILA

išdėstytose "Lietuvos laisvinimo sampratos elementuose".

Man labai liūdina, kad su Lietuvos laisvinimo bylos ratų, ratelių ir mažųjų tekinėlių riedėjimu mums daugumai pradės skruostais riedėti ašaros. Nes visa tai turi pagaliau perguldyti ant menčių ir stačiausią žmogų. Sunku tikėtis tiek dvasinės stiprybės krutinėje ir tiek muskulu kūno galūnėse, kad mes galėtume išsigelbėti nuo galutinio pribloškimo.

Ponas Sidzikauskas, nors ir senas žmogus, ir didelis, ir garsus, ir prityręs, šilto ir šalto matęs, ir visą pasaulį daugiau kartų ir greičiau apkeliavęs, negu Jules Verne nuotykių apysakos tarnas Paspirtutas, -- yra tik vienas žmogus, su viena galva ir vienos makaulės smegenimis, todėl turi teisę visur nebespėti, gali kokios problemos ir nebeapžiūti, mums akdesniems tikrai neišaiškinti ir pagaliau net turi, anot P. Stravinsko, neliečiamą žmogaus teisę šentem suklysti. Tai dar suprantama, ir tokios smulkmenos nebūtinai mums turi kelti nerimą.

Bet kai 1966 m. sausio 22-23 dienomis į Clevelandą, Ohio, susirenka lygiai keturios dešimtys galvų (žr. Dirvos Nr. 11 V. Plodžinsko dokumentinę nuotrauką) suvažiuoja rinkiniai atstovai svarbiausių Lietuvos laisvinimo institucijų ir šiaip jau mūsų gyvenimo reikšmingų senų ir jaunų organizacijų, susėda prie stalų lygiai tiem patiem klausimam svarstyti ir nuosprendžius miestams ir pasauliui paskelbti, -- tai visos anos vieną asmenį švelninančios aplin-

kybės nebegali būti įmamos dėmesin.

Čia įvyko ne tik Amerikos ir Kanados, bet viso pasaulio laisvųjų lietuvių rinkinių atstovų ir pareigūnų seimas, nes Vlikas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos Diplomatinė Tarnyba tikrai "globališkai" apima visus.

Ir ką šis seimas po dviejų įtempto darbo ir nagrinėjimo dienų nutarė, kokių išvadų priėjo? Tada jis oficialiu būdu (per Eltą) paskelbė visuose laikraščiuose išspausdintu Veiksnių Pareiškimu.

Ką iš jo sužinojome?

O gi maždaug viską, ką kiekvienas, kelis lietuviškus laikraščius skaitantis tautietis galėjo ir privalėjo žinoti prieš metus, kitą prieš 20, likusius dalykus prieš 25 metus. Žinoma, rašinių galima pavadinti, kaip nori, net ir Veiksnių Pareiškimu. Bet jo redakcija, stilius ir forma tokie, kad nebus jokio skirtumo, jeigu jį pavadintum diskusiniu žurnalisto straipsniu ar, gal tiksliausiai, normaliu kasdiniu laikraštiniuko reportažu.

Beveik keturiuose Pareiškimo penktadaliuose svarstomas laisvųjų lietuvių su okupuota Lietuva ir su "LTSR" santykiavimo klausimas. Svarstomas jis rimtai, sąsiai, tai paprastais, tai vėl moksliniais žodžiais. Ir, kaip jau mūsų įprasta, -- ne konkrečiai, bet bendrybėmis, ne "pragmatiškai", bet "skolastiškai", vis minint kietus ir kilniai abstraktiškus principus, tarptautinės teisės dėsnius, Lietuvos suverenumo tęstinumą ir t. t. Visa esminė argumentacija, daugelis žodžių, sąvokų ir aptarimų paina kone tiesiai iš pernykštės Vliko pirmininko prakalbos.

Tai gi, tas pats reikalas, ta pati tema, tas pats idėjų ir ginklų sandėlis, -- tik kitoje vietoje, vėl kitame seime...

LIEUVOS PASIUNTINYBĖS ŽINIOS

Sausio 20 d. Lietuvos Atstovas ir Ponia O. Kajeckienė dalyvavo Valstybės Sekretoriaus ir Ponia Dean Rusk suruoštame Dinner Pasiuntinų Departamento Dipl. Misijų Šeŝų ir jų Žmonių garbei.

Sausio 21 d. Washingtone įvyko Baltijos valstybių Dipl. Atstovų pasitarimas, Latvijos Atstovo kvietimu.

Lietuvos Atstovas pareiškė užuojautą Nigerijos Ambasadoriui dėl Nigerijos Respublikos Ministerio Pirmininko Sir Abubakar Tafawa mirties.

Sausio 24 d. p. p. Kajeckai dalyvavo Prezidento Kabineto kvietimu Ponia Johnson globojamame Evening with Mark Twain, su Holbrokk, Valstybės Dep-to Auditorijoje.

Sausio 25 d. p. p. Kajeckai dalyvavo Laos Ambasadoriaus ir Princesės Khampan išleistuviame -- atsiveikimo priėmimo.

Sausio 27 d. jie dalyvavo N. C.W.C. Moterų-Katalikių Nacionalinės Tarybos suruoštame priėmimo pagerbti tos organizacijos pirmininkę P. Kilch ir valdybos

nares.

John Carrol Draugijos Advokatu Komiteto kvietimu -- p. p. Kajeckai dalyvavo specialiose Šv. Mišiose, žinomose Raudonųjų Mišijų vardu, Šv. Mato Katedroje, Arkivyskupu O'Boyle prezidentuojant, š. m. sausio 30 d.

Pastarosiomis dienomis p. p. Kajeckai taip pat dalyvavo Ceylono Ambasadoriaus ir Ponia Weerasinghe priėmimo Nepriklausomybės paskelbimo sukakties proga bei Vokietijos ambasados Ministerio ir Baronienės von Stackelberg priėmimo.

REIKALINGA PARAMA

Visų lietuvių didžioji problema -- lietuvių išlaikymas. Ir ieškome kelių ir visų galimų būdų ir priemonių padėti išlaikyti lietuvių. Kaiba eina tik apie priaugantį jaunimą. Svarbiausia, kad tas jaunimas kaip galima ilgiau išlaikytų lietuvių kalbą. Kai išnyks lietuvių kalba, išnyks lietuviški laikraščiai, knygos, lietuvių kultūrinis gyvenimas, išnyks ir pati lietuvių. Mūsų pareiga pri-laikyti lietuvišką vežimą, kad ne-

riedėtų per daug greitai nulietu-vėjimo pakalnė. Sustabdyti riedėjimo negalima, bet sulėtinti galima.

Nežiūrint, kad namuose su tėvais jaunimas bandys kalbėti lietuviškai, bet jeigu nebendras su lietuvišku jaunimu, jis smarkiai riedės nulietu-vėjimo pakalnė. Vasaros stovyklos yra viena iš priemonių atžalynui pagyventi savu gyvenimu ir savųjų tarpe. Tinkama mergaitėms stovyklavimo vieta yra Putname, kur seselių ir vadovų priežiūroje mergaitės praleidžia keletą vasaros savaitių gražioj gamtoj ir lietuviškoj aplinkoj. Čia jaunos lietuvaitės suvažiuoja iš visos Amerikos, nors jos ir nepriklauso jokiai organizacijai. Deja, sese-

lės neturi pakankamai stovyklai pastatų, kad sutalpintų norinčias stovyklauti mergaites. Jos kreipėsi į buvusias stovyklautojas, kurios jau yra suktrusios savo šeimas, kurios pačios užsidirba vieną kitą atliekamą dolerį, ir į stovyklavusių mergaičių tėvus, prašydamos šiam svarbiam lietuvių žindiniui - stovyklai pastatų įrengimui, paramos. Ši reikalą paremti pareiga ne vienų, kurie turi mergaites ir jas ten siunčia, bet kiekvieno gero lietu-vio.

Seselių adresas: Sisters of the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary, R.F.D. 2 Putnam, Conn.

Paulius Žičkus

Dirvos bendradarbiai S. ir V. Orentai, jau praėjusį rudenį paslyrė nemokamai Dirvos bendradarbių klubui naudotis Meno Galerijoje "69" Marquette Parke, Chicagoje, kambary, Dirvos bendradarbių klubo valdyba numato užprenumeruoti užsienio spaudos bendradarbiams tame klube pasiskaityti. Nuotraukoje bendradarbių klubo valdybos nariai V. Račkauskas ir J. Našlūnas, meno paveikslais išdekoruotame Orentų Meno Galerijos "69" klubui skirtame kambaryje.

VASARIO 16 GIMNAZIJOS KONTROLĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

Jėgių, jaunų, veržlių pedagogų. Deja, Vokietijoje jų nėra ir visa viltis sukaupta į JAV lietuvius. Jeigu jų nebus gauta iš JAV, gimnazijos ateitis liūdoka.

Mokytojai, dirbantieji gimnazijoje, atlyginami per pus menčiau už vokiečius pedagogus. Jų aukščiausios algos siekia 800.- DM mėn.

Švietimo Komisija buvo sudaryta 1961 m. Jos tikslas buvo rūpintis mokslo lygiu. Per penkerius metus nepilna Švietimo Komisija tebuvo susirinkusi vos keturiems posėdžiams. Per tą laikotarpį kompetetingi švietimo darbu specialistai skatino Švietimo Komisiją tuo reikalu susirūpinti, tačiau pastaroji į tai nekrepdė dėmesio. Švietimo Komisijos teigimu, buvo stengtasi rasti naują gimnazijos direktorių, tačiau iki šios dienos jis nesurastas. Taip pat TK nustatė, kad Švietimo Komisija neturi teisinio pagrindo veikti, nes tokia komisija nėra numatyta Krašto Tarybos statute.

LĖŠOS SPECIA LIEMS SUVAŽIAVIMAMS

Vokiečių pagėgėlių ministerija kasmet biudžetiniai skiria tam tikras sumas kultūrinėms reikalams. Skirtosios sumos turi būti panaudotos tik minėtam reikalui. 1965 m. pagal Vokietijos Krašto Valdybos prašymą buvo gauta 35,000.- DM. Ši suma buvo panaudota sekančiai: Lietuvių Suvažiavimui 1965 m. 15,382,52 DM, Studijų savaitėi -- 6,135,34 DM, į šias išlaidas neįtrauktas suvažiavimo dalyvių išlaikymas. Iš minėtos sumos 12,000.- DM yra leista Krašto Valdybai panaudoti administraciniams reikalams. Atsiskaitymas su vokiečių įstaigomis už šias gautas sumas turi būti vykdomas atskirai.

Baigiant prelegentas inž. V. Adamkavičius pastebėjo, kad mūsų spaudoje keltos mintys, susirūpinimas, kritika gimnazijos adresu tarnavo vienam tikslui -- užtikrinti gimnazijos ateitį ir išbristi iš pasitaikančių netikslumų.

Prezidiumo pirmininkas T. Blinstrubas prelegentui padėjo visų vardu už atliktą kruopštų ir sąžiningą gimnazijos tikrinimo darbą.

Toliau sekė klausimai ir diskusijos. O po diskusijų susirinkimas priėmė rezoliuciją PLB Centro Valdybai ir spaudai.

Susirinkime dalyvavo per 200 žmonių.

JEIGU RUOSIATĖS VAŽIUOTI Į EUROPA, PIETŲ SALAS, FLORIDA, KALIFORNIJĄ AR TIK Į NEW YORKĄ
KREIPKITES Į
TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
390 WEST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASSACHUSETTS 02127
Tel. 268-8764

Ši įstaiga turi visus įgaliojimus iš tarptautinių (užsienio) ir vietinių susiekimo linijų. Mes išduodame bilietus, užsakome viešbučius, sudarome kelionės planus pavieniams ir grupėms. VISI PARNAVIMAI SUTEIKIAMAI BE PILDOMO MOKESČIO.

Įstaiga lietuviška -- kreipkitės lietuviškai.

Darbo valandos:
Kasdien nuo 9 val. iki 5 val. p. p.
Ketvirtadieniais nuo 9 val. iki 7 val. vak.
Šeštadieniais nuo 8 val. iki 12 val. pietų.

Vedėjas: Jonas Adomonis

ATVAŽIAVĘ Į CHICAGĄ
aplankykite
"69" MENO GALERIJĄ
VIRŠ 200 LIET. DAIL.
PASKUT. DARBU
KAILIŲ PREKYBĄ
IVAIRŪS KAILIAI
"SPARTA" atstovybę
RADJO, RAŠOMOS IR
SKAICIŲ VIMO MAŠINOS
MUZIKOS NAMUS
PIANAI IR VARGONAI
Valandos: 12-8 v. v. Tel 778-0505
Sav. STASYS ORENTAS
2612 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60629

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį -- Mes aprensime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir palta, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybėlės.

Krautuvė Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ
4640 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272
Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nuošimčių!
Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

Dvaras į kurį nebegrižom... (2)

Pluoštas išgyvenimų pas Borisą Melngailį

Borisas Melngailis savo kilme buvo latvis. Tikras jo tėvo brolis -- komp. Emilis Melngailis -- latvių muzikiniame gyvenime turi panašią reikšmę, kaip mūsųose komp. St. Šimkus. Tačiau Borisas su dėde mažai tesigiminiavo ir labai retai susitikdavo. Bent man niekad neteko girdėti, kad komp. Melngailis būtų kada nors savo broliškai aplankęs Lašmen-Pamūšį. Be abejonės, tas silpnino Boriso ryšius su Latvija. Nestiprino jų ir motina, kuri buvo kilusi iš baltų baronų giminės, taigi pagrindė buvo vokiečių kraujo ir kultūros moteris.

Pats Borisas tvirtai apsisprendė už Lietuvą. Jis ne kartą man yra kalbėjęs: "Aš gimiau ir augo Lietuvoje. Ir visa tai, kas yra gražu ir miela žmogaus gyvenime, aš patyriau šioje krašte. Antra vertus, o koks čia skirtumas tarp latvio ir lietuvio? Beveik ta pati žemė, beveik ta pati kalba ir tikrai ta pati istorinė lemtis..."

Kurį laiką B. Melngailis bendradarbiavo latvių spaudoje, rašė eilėraščius latvių kalba, bet ilgainiui tos jo pastangos atvėso, jis pradėjo gilintis į lietuvių kalbą ir pradėjo ta kalba rašyti. Kai jį prislėgė sunkumai, kai teko net Lašmen-Pamūšį parduoti, jis galėjo persikelti į Latviją ir gal neblogai ten įsikurti. Tačiau velionis to nepadarė, savo apsisprendimo nepakeitė, jis apsigyveno Šiauliuose, džiaugėsi kiekvienu mūsų kultūrinio laimėjimu, sielvartavo dėl tūnelaimių, kurias "geri" kaimynai mums parengė...

Tikrai nebeprisimenu Boriso gimimo metų. Man rodosi, jis turėjo gimi 1903-1907 m. laikotarpyje. Tačiau gerai man žinoma menalinė atmintis. Raštu ir žodžiu jis gerai mokėjo keturias kalbas -- lietuvių, latvių, vokiečių ir rusų. Kaip žinom, be ausies ir be atminties kalbos yra labai sunkiai pakeliami akmenys. Lietuviškai jis kalbėdavo truputį su latvišku akcentu. Ką skaitęs -- visada prisimindavo iki smulkmenų. Tiesiog išprusęs buvo matematikoj. Ne vieną kartą draugų būry darydavo tokius bandymus: mes keli paimdavom pieštukus ir popierio lapus, o Borisui duodavom, pvz. tokį užduotį: 47385 x 39658. Nebuvo atsitikimo, kad kuris nors iš mūsų popieri būtų davęs šį daugininko atsakymą anksčiau už Borisą. Dauginamas mintinai, jis tą atsakymą visad pasakydavo pirmas. Panašiai jis operavo ir su kitais aritmetikos veiksmiais. Tuo požiūriu jis buvo fenomenas, beveik mūsų dienų kompiuteris...

Borisas Melngailis buvo aukšto ūgio, tamsių ir tankių plaukų, bdingų veido bruožų. Iš prigimties buvo trumparegis, todėl dėvėdavo pailgų stiklų akinius, paprastai įremitus sidabrinuose rėmuose. Tuo išoriniu bruožu jis primindavo vieną ar kitą Lietuvos kleboną. Ypač aiškiai būdinga buvo jo eiseną: dažniausia vis kur nors skubėdavo, o tada jo strėnos pakrypdavo dešinėn pusėn ir atrodėdavo, kad jis eina šonu, beveik skersas...

Lietuvos dvarai buvo apipinti legendom. Savo legendų turėjo ir Lašmen-Pamūšis. Velionis B. Melngailis vieną kartą man pasakojo, kad visi šio dvaro savininkai miršta ant savo žemės ribos. Ir jis parodė man porą vietų, kur ankstybesnieji Laš-

STASYS SANTVARAS

men-Pamūšio ponai mirė: vienas sukrito ant tako, peržengęs neplatų atskirų ūkių žemes skiriančią ravą, kai grįžo namo iš Balsių; kitas sukniubo ir mirė pagirį, tik išžengęs į savo lauką po sėkmingos medžioklės...

Žinoma, gali tokiom pasakom tikėti, gali ir netikėti. Ir aš tada galvojau, kad Borisas nori mane, baltų gailalą, truputį pabaiginti, nes, pagal senus mūsų papročius,

Borisas Melngailis 1958 m. Vienoje.

staiga miręs žmogus turi būtina vaidintis...

Bet reikėjo gi taip nelemtai atsitikti, kad ir Boriso patėvis Manekas taip pat mirė ant savo dvaro žemių ribos! Grįžo jis su žmona iš Pakruojaus, užvažiavo ant Lašmenos tilto, kuris yra dvaro riba, staiga karietoj sugriuvo ir jau nebeatsikėlė. Išimti sudaro Borisas, iškilęs nežinomos kraštos Vienoje, betgi jis jau nebuvo Lašmen-Pamūšio valdytojas...

Kita Lašmen-Pamūšio legenda juodom rudens naktim man kartais ir šurpuliais per nugarą nueidavo. Borisas Melngailis tą legendą pasakodavo labai vaizdžiai, lyg pats būtų viską matęs ir išgyvenęs.

Prieš tai, kai Lašmen-Pamūšį nupirko jo tėvas, ten gyveno sena lietuvių bajorų giminė. Pasakutinis ponas turėjęs tris dukteris. Visos jos buvusios gražios ir šaunios merginos, bet jauniausioji buvo pati dailiausia ir smarkiausia. Atsitiko taip, kad ji neteko proto ir savo pamišime buvo labai audringa. Tada vienam kambary grandinėm ją prirakino prie sienos ir grindų. Toj nelaisvėj, baisiai nusikamavusi, įnai ir mirė.

Merginos kambarys buvo erdvus ir tik siena atskir tas nuo dvaro bibliotekos, todėl, kai aš atvažiuodavau į Lašmen-Pamūšį, tenai būdavo mano nakvynė. Tikra tiesa, tame kambary prie sienos tebekarėjo stambė grandinė, o viena grandis buvo stipriai įtvirtinta parkete. Matyt, mergaitė, bus buvusi ne tik daili, bet ir didžiai stipri. Borisas Melngailis pats vienas ilgą laiką tuose kambariuose gyvenęs, niekad neparodė jokio ženklų, kad tie praeities įvykiai jam darė ryškų koki nors įspūdį, nors šiaip netrūko jam nei polinkio į mistiką, nei kitokių keistumų, kurių kiekvienas turim. Bet aš, kai atėdavau gulti, kartais prieš savo valią vis pažvelgdavau į tą

kertę, kur jauna bajoraitė buvo prirakinta, kur ji nesveikatos priepuolių ištikta, daužėsi, kol pati užsimušė. Ir šiandien negaliu pasakyti, jog tie reginiai man būtų buvusi gera pradžia į nakties poilsį.

Kai ilgesnį laiką Lašmen-Pamūšį paviešėdavai, pasidarydavo kaž ko ilgu, susikaupusią energiją norėdavosi kur nors išnešti ir sudeginti. Matyt, abu su Borisu buvom panašiu nuotaikų pagauti, todėl vieną rudenį sutarėm aplankyti jo žinomus kaimyninius dvarus gana plačiam plote šiaurės Lietuvoje.

Jaunystėj daug nesvarstoma ir nesvyruojama, tad ir mudu, sumanymo apsvaiginti, pradėjom rengtis kelionėn. Vieną popietę lineikon buvo pakinkytas pats eikliausias Lašmen-Pamūšio žirgas, ir mudu iškilom į žygį, kuris tęsėsi apie porą savaitių.

Kelionė buvo pilna nuotykių ir įspūdžių. Ją lengvom aplinkybė, kad Lašmen-Pamūšio ponaitis buvo pažįstamas plačiuose to krašto ponijos sluoksniuose. Taigi dvarų ir dvarelių durys mudviem atsiverdavo su reveransu, o ypač ten, kur būdavo jaunų dvirinkaičių. Atsimenu, aplankėm tik dailų barono Roppo Pakruojaus dvarą, nes ten, anot Boriso Melngailio, tegyvenusi atkari ir nemaloni senatvė (tai sakymas, greičiausia turėjo galvoj vokiškų junkerių dvasią).

Lietuvos dvarų mistika nuo mažens mane svaigino. Ji vertė mane domėtis dvarų praeitimi, jų meno turtais ir bibliotekom, jų ištaigingu ir mįslingu gyvenimu. Kelionė su Borisu buvo ta vienintelė progą, kada aš akins susidūriau su Lietuvos dvarų žmonių, su jų papročiais, manierom, gyvenimo būdu ir jų vaikiškobniais. Didžiai gaila, kad aš tada nerašiau dienoraščio. Šiandien atmintis yra nuskendė ir žmonių pavardės, ir vietovių vardai. Liko tik bendras įspūdis -- Lietuvos bajorija tuo metu gyveno poreforminėm nuotaikom ir rūpesčiais, į ateitį žvelgė su nepasitikėjimu ir net grauduliu. Tačiau ten aš dar mačiau apstą brangių stilingų baldų, daugelį vertingų paveikslų, eilę senų ir turtingų bibliotekų, nekaltant apie pačius rūmus ir jų sodus bei parkus. Reikia šaukte šaukti, kad to niekad daugiau nebematysim, nes XX-jo amžiaus barbarai Lietuvos dvarų turtus išgrobė ir galutinai juos sunaikino. Pradingo ir visi tie kultūriniai lobiai, kurie per amžius Lietuvos didžiojoje sodyboje buvo sutelkti. Jei kas bandytų sakyti, kad tie turtais dabar yra sukrauti Lietuvos muziejuose, tai tokiame nesunku būtų atsaką rasti: patys muziejai akivaizdžiai liudija, kad ten surinktos tik nuobiros, tik trupinėliai, tik viena kita vertybė, kurios okupantai nespėjo išsivežti ar vietoj kojom sutrypti. Atrodo, panašaus likimo laukia (jei dar nesulaukė) ir Lietuvos bažnyčių kultūriniai turtais.

Aš anksčiau galvodavau ir dabar tebesu tos pačios nuomonės, kad lietuvių rašytojai, ypač beletristai ir dramaturgai, iki šiol tebėra pražiūrėję nepaprastai įdomų temų šaltinį -- Lietuvos didikų ir bajorų gyvenimą, Lietuvos dvarų gyvenimą. Tai nėra menkesnė tematika už rusų diduomenės buitį, kurią taip šauniai pavaizdavo Turgenavas, Gogolis, Dostojevskis, Tolstojus, Čechovas ir kt. rusų rašytojai. Esu tikras, nemažai amerikie-

Lietuvių Teisinių Draugijos centro valdyba New Yorke. Sėdi iš kairės: V. Sidzikauskas, pirm. J. Šlepetys, A. Ošlapis. Stovi: A. Diržys, dr. Br. Nemickas, A. Senikas ir A. Sodaitis. Nuotraukoje trūksta M. Brako.

LIETUVIŲ TEISININKŲ DRAUGIJOS VEIKLA

Lietuvių Teisinių Draugijos centro valdyba savo posėdyje, įvykusiame š.m. sausio 29 d. kolegose A. Seniko rezidencijoje Great Neck, N.Y., svarstė aktualius organizacijos reikalus. Vienas svarbesnių buvo Lietuvos Teisės Metraščio išleidimo klausimas. L.T. Metraštį ruošti ir išleisti Centro V-ba yra nutarusi savo kadencijos pradžioje. Tuo reikalu buvo sudaryta redakcinė komisija, kuri kreipėsi į atskirų

šių, kurie žūrėjo Karo ir taikos filmą, susidarė įspūdį, kad Rusija yra šalis aristokratų, mokančių gyventi, išdaigauti ir kovoti.

Mūsų turtais tuo požiūriu tebėra neatkasti. Savo kaime mes jau gerokai pasivaikščiujom ir gerokai tuo kaimu pažaidėm. Aišku, ir čia dar ne viskas išsemta, betgi turėtų ateiti diena, kad lie tuvis rašytojas atsigrįštų ir į savo krašto buvusią diduomenę. Paribėti reikės sunkiai, nes gyvų pavyzdžių nebeliko, bet pajėgiam talentui à la Katiliškis, man regis, tas trūskas nebūtų beprasmiš.

Kad mūsų diduomenė nudžiūvo, kaip medžio sužeista šaka, kad ji atitrūko nuo savo tautos šaknų, dėl to mes galėtumėm tik padejuoti, bet ne rūstauti. Pats išsigimimas ir apsikrėtimas svetima kalba bei kultūra geram romanistui taip pat galėtų būti nebloga medžiaga, nesgi ir tai vyko ne be vidinės kovos ir konflikto. Antra vertus, juk ir po Jono Radvilos dar buvo nemažai tokių diduomenės šeimų, kurios kovojo dėl Lietuvos savarankumo. Daug varų, daug tragikos ir heroizmo, daug linksmybės ir humanizmo buvo tame gyvenime, tik reikia visa tai sudėti į talentingai parašytų knygų lapus...

Tartos mintys atgijo, kai prisiminiau kelionę su Borisu Melngailiu per šiaurės Lietuvos dvarus ir dvarelius. Nors radom juose prielankumo ir šilimos, bet neradom to, ko abu tada ieškojom -- jokio intymesnio bičiulystės ryšio su dvarų žmonėm. Ak, tada gyvenom savo pavaras, tai juk ir moterų žvilgsniuose ieškojom atgarsio, bet ir tose mariose niekur neužkliuom...

(Bus daugiau)

teisės sričių specialistus prašant jos užplanuotomis temomis parašyti straipsnius ir atsiųsti komisijai.

Tą klausimą posėdyje referavo redak. komisijos narys A. Sodaitis. Paaiškėjo, kad komisija, į kurią įeina J. Brazinskas ir V. Vaitiekūnas, metraščiu straipsnius iš autorių jau baigia surinkti ir artimiausiu laiku metraštį pradės redaguoti. Knyga, kaip yra numatyta, turės apie 360-400 6x9 formato puslapių. Skaičiuojama, kad jos išleidimui reikės 3000 dolerių.

Centro valdyba gerai suprasedama tą nelengvą uždavinį, iššom pradėjo jau anksčiau rūpintis. Yra sudaryta lėšom telkt komisija iš C. v-bos narių dr. B. Nemicko, A. Ošlapi ir A. Seniko, Greta kitų pastangų CV nutarė kreiptis ateityje į LTD-jos skyrių valdybą, narius ir į visuomenę kviečiant materialiai paremti ir tuo prisidėti prie metraščio išleidimo.

Buvo nuodugniai apsvarstytas ir antras svarbus klausimas -- Teisinių Žinių toliminis leidimas. T. Žinias iki šiol redagavo L. Šmulckštys ir redakcinė komisija Chicagoje. L. Šmulckščiui dėl rimtų priežasčių, toliau TŽ redaguoti nesutikus, C. valdyba nutarė kviešti jų redaktorių ra-

šytoją J. Gliudą. C. valdybos pirm. J. Šlepetys v-bos yra parašytas tirti galimybę ir sąlygas gal bus patogiau ir prasmingiau TŽ spausdinimą vykdyti Los Angeles, Calif. Nutarta kreiptis į LTD-jos skyrius, kad kiekvienas jų (bent didesni) sutiktų partipinti lėšų ir išleistų bent po vieną TŽ numerį. Lėšų reikalui rūpintis ir centro valdyba.

Suėjus Teisinių Draugijai 45 metams nuo jos įsteigimo Lietuvoje ir 20 metų nuo jos atsteigimo tremtyje, centro valdyba drauge su New Yorko teisinių skyriumi sutarė organizuoti tu sukakčių minėjimą New Yorke. Minėjimas bus suruoštas š.m. gavėnios laiku. Numatyta šaukti iškilmingą teisinių susirinkimą, pakviečiant į jį lietuvių visuomenę. Minėjimo programoje: trumpa LTD-jos veiklos apžvalga, paskaita -- Lietuvos teisinės padėties klausimu ir kt.

Posėdžiui pirmininkavo J. Šlepetys, dalyvavo V. p. V. Sidzikauskas, dr. B. Nemickas, A. Ošlapis, A. Senikas ir A. Sodaitis. Buvo kviestas ir dalyvavo teisin. New Yorko sk. pirm. A. Diržys. Visi darbotvarkėje pažymėti dėl rimtų priežasčių, toliau TŽ redaguoti nesutikus, C. valdyba nutarė kviešti jų redaktorių ra-

(rs)

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės sužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1966 metų kovo 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtina privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridodamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1966 m. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos sužetu rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nei viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus. Tokiu atveju kitais metais premijuojamos dvi novelės, premijų suma 500 dol.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Import. French Cognac ..... 5th — 4.39
2. Armagnac Imp. French Brandy.... 5th — 4.39
3. Skaidrioji 80 proof ..... 5th — 3.19
4. Zubrovka 100 proof ..... 5th — 4.75

5. Import. Bordeaux Wine ..... 5th — 0.98
6. Import. Riccadonna Vermouth Bott. — 1.29
7. Import. Napoleon Vermouth .... Bott. — 1.19

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštu.

LIETUVOS KULTŪRININKUS PRISIMINUS

Naujai išrinkta Detroito Balso skyriaus valdyba. Sėdi: vicepirm. K. Jurgutis, Balso direkt. E. Pauras, skyr. pirm. A. Musteikis, vicepirm. R. Ražauskienė ir sekr. V. Staškus, Stovi: vicepirm. K. Sragauskas, išd. P. Dalinis, reviz. kom. narys K. Ražauskas, fin. sekr. Č. Šadeika ir kartotekos ved. V. Lelis.

DETROITO ŽURNALISTŲ VEIKLA

Sausio 30 d. Marijos Sims namuose įvyko skyr. narių susirinkimas. Susirinkimą pravedė Vl. Mingėla, sekretoriavo St. Sližys. Pereitų metų veiklą apžvelgė Vl. Mingėla. Buvo kreipiamas ypatingas dėmesys į kiekvieno nario

pasireiškimą spaudoje ir visuomeniniame gyvenime. Be žurnalistų plunksnos neapsiejo nė vienas Detroito lietuvių stambesnis ir reikšmingesnis renginys (pvz. Pasaulio gydytojų suvažiavimas; New Yorke įvykusi Lietuvos laisvės manifestacija, lapkričio 13 d.; Dailės parodų reklama ir kritika; Dramos mėgėjų samborio teatrinės veiklos pristatymas) ir šiuo metu ypatingas dėmesys atkreiptas į Lietuvos Fondo vajeaus sėkmingumą Detroito. Draugijos jau yra įpratusios bet ką ruošiant kreiptis į skyrių prašant pagalbos. Detroito žymieji veikėjai ir vadovai -- Dainavos, Lietuvių Namų, JAV L.B. Detroito apylinkės, Gydytojų s-gos -- kiek skyrių davė interview. Pasikalbėjimai buvo dedami: Drauge, Dirvoj ir Naujienose.

Šiuo metu Detroito visuomenė labiau pageidauja trumpų reportažų negu ilgų publicistinių straipsnių, užtat daugumas kolegų našiai pasidaravo trumpai informuodami per spaudą lietuvių visuomenę. Buvo aprašinėjamos paskaitos, parengimai, koncertai, vaidinimai, baliai. Ypatinai našiai pasireiškė foto korespondentas inž. Jonas Gaižutis. Daug ryžto parodė patiekdamas spaudai iliustracijų -- nuotraukų K. Sragauskas. Per visus metus našiai reiškėsi šie spaudos bendradarbiai: Alfonsas Nakas, Vladas Selenis, Stasys Sližys, Vladas Mingėla, Antanas Grinius, Marija Sims (daugiau poetinėje kūryboje), Petras Januška (Kanaados lietuvių spaudoje) ir Feliksas Motuzas (spaudos veteranas) irgi heidėdžia plunksnai rū-

dyti. Našiai reiškėsi Vyt. Alanas (Dirvoj, Aduos ir kt.), nors dėl darbu gausumo uždirbant duoną kasdieninę, nepavyko visų užmojų įvykdyti, tačiau 1965 m. pirmą kartą pasiekė sceną Vyt. Alanas komedija "Žmonos portretas", kuri buvo pirmą kartą suvaidinta Detroito, o vėliau Clevelande. Gražiai reiškėsi visų metų bėgyje Karyje, Drauge ir kitur K. Kodatienė. Jos str. mielai skaitomi ir vis daugiau ji iškelia patriotišnių ir ypač moteriškiečių žurnalistų. Skyriui reikia palinkėti tolimesnio našaus lietuviško darbo spaudos puslapiuose.

Kontrolės k-jai atstovavo ir kasos patikrinimą padarė k-jos pirm. inž. Vyt. Kukuks. Rasta viskas tvarkoj, tik nutarta išbraukti tuos narius, kurie nesireiškia žurnalistinėje veikloje ir neužsimoka 2 metus naujo mokesčio.

Rasta kasoje grynais 39,08 dol. Be to, skyrius turi didelį aliejinį dail. Jadv. Paukštiešienės dovanotą paveikslą 100 dol. vertės.

Išrinkta nauja valdyba. Atsiskaitus pirmininkauti Vl. Mingėlai, pasiskirstant, šias pareigas apsiėmė eiti Marija Sims; Vladas Selenis sekretoriavo ir Vl. Mingėla sutiko būti išdinininku; Vladas Pauža -- kandidatas, Kontrolės k-jon išrinkti: pirm. Vyt. Kukuks ir sekr. P. Januška.

Atėity numatyta surengti dail. Varno kūrinių parodą Detroito; valdyba įpareigota su juo susitarti. Be to, pavesta naujai skyr. valdybai (jeigu sąlygos leistų) surengti smuikininkė-virtuozės Elenos Kuprevičiūtės-Bergienės koncertą Detroito. Susirašinėjama veda Vl. Mingėla. Vyr. Alanui nekviestas dėl darbo į susirinkimą atvykti, jo paruošta paskaita atidėta kitam susirinkimui. (1P)

MALE

TOOLMAKERS
FULL OR PART TIME. LONG PROGRAM.

McDONALD MACHINE TOOL CO.
7326 McDONALD DETROIT, MICH.
313 -- TY 7-2200 (18-24)

WANTED AT ONCE TOOL MAKER LATHE HAND RADINL DRILL OPERATOR MACHINISTS

Job shop experience required. Days, 58 hours, benefits.

WYOMING TOOL & MACHINE CO.
25905 GLENDALE 313 -- 537-0950 (18-24)

SUDARYTAS KOMITETAS JAUNIMO KONGRESUI REMTI

LB apylinkės pirm. dr. Vyt. Mažiausko iniciatyva jo namuose vasario 6 d. buvo sukvietas organizacijų, visuomenės ir spaudos žmonių pasitarimas jaunimo kongreso paremimo reikalui.

Po ilgesnių diskusijų buvo išrinktas tam reikalui komitetas: pirmininkas inž. Vacys Urbonas, I vicepirm. dr. Vyt. Majauskas, II vicepirm. Rimantas Griškėlis, išdinininkas Alfonsas Juška, finansų sekr. inž. Algimantas Rudžičinas, sekretorius Jonas Urbonas, nariai -- Jonas Valiukėnas, dr. Martyna Miškinienė, inž. Jonas Gaižutis, Žibutė Zaprackaitė, Rožė Ražauskienė, Kazys Ražauskas; į spaudos ir informacijos sekciją St. Garlauskas, Al. Nakas ir Vl. Selenis. Komitetas numato surinkti

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuotą lietuvių imonė, registruota U. S. Department of Justice
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
2608 ir 2501 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629.
Telef. WA 5-2737
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608.
Telef. 225-1864

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujiamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.
KREIPKĖS į mūsų lietuvių bendrovę, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų, tiesiai iš Chicago į Lietuvą.
Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

Lankant lietuvių kolonijas tenka nūgrįsti tokių pasakymų: gal nevertėtų perdaug sielotis Lietuvos nepriklausomybės atstatymu. Juk visvien mums neteks sulaukti Lietuvos prisikėlimo. Kiti gi sako, kad ir laisva Lietuva būtų, vistiek nevažiuočiau, nes ten viskas okupanto bus nuniokiota, sugriauta.

Jeigu anais priešpaudos metais mūsų tautos stūns bei dukros būtų taip galvoję, tai vargiai būtų turėję Lietuvos nepriklausomybę.

Žinome, kad erškėčiai nuklotu keliu, atėjome į Nepriklausomybę. O, netrumpas buvo tas erškėčių kelias! Juo veržėsi aušrininkai, varpininkai, viltininkai. Ne patrankomis, ne bombonešiais jie kariavo su daug galingesniu priešū, ne, jie žodžiu, lietuviškąja mintimi kovojo su engėjais. Toje kovoje daug darbo, daug vargo, daug naktų nemiegojo, kad tik Lietuvai šviesesnė ateitį iškovoti.

Kudirka, Biliūna, Vaičiūtė, Biliūnė ir kitus per ankštį išplėšė mirtis. Jie nesulaukė Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo.

Lietuvai atbudant, kartu su vyrais kovoti dėl lietuviško rašto ir jo kurti išėjo ir keletas gabių moterų rašytojų: Julija Žymantienė-Zemaitė, Marija Pečkuskaitė-Šatrijos Ragana, Sofija Pšibiliauskaitė-Lazdynų Peleđa ir kitos.

Jonas Basanavičius per visą gyvenimą krovė mokslo ir rašto turtą Lietuvai. Jis nuo pat Aušros pasirodymo ir Nepriklausomybės atgavimo, kad ir kitur gyvendamas, vadovavo lietuvių kultūriniam gyvenimui, suburdamas apie Aušrą visas inteligentines jėgas. Jis buvo lyg visos tautos vienybės simbolis. Basanavičius nuo jaunų dienų pirmo vieton statė Lietuvos reikalus. Jis šaukte šaukė, kad visa, kas lietuviška reikia sujungti, surinkti ir išaiškinti žmonėms, kad žinotų, kas esame, ko turime siekti ir kuo turime būti.

Petras Vileišis, dar studentu būdamas darė žygių, kad būtų gražinta lietuviškos spaudos laisvė. Jis buvo aiškus gyvenimo praktikas: rašė kaimui naudingas knygeles, pinigais tepė rusų valdininkus, kad tik šie nepastotų kelio lietuviškam spausdintam žodžiui. Jis buvo garsus inžinierius, tiltų ir geležinkelų statytojas, su pinigais nelabai skaitėsi. Jeigu jam nebūtų rūpėję Lietuvos reikalai, būtų galėjęs tapti milionierium.

Juozas Tumas-Vaižgantas, tautinio atbudimo aušrai auštant, dar moksleivių būdamas, suproto lietuvių šviesuolio uždavinius. Būdamas Kaune kunigų seminarijoje, tampa slaptu iš Prūsų pargabentų lietuviškų raštų globėju. Ne tik platina uždraustą spaudą, bet taip pat į ją rašo įvairiais klausimais. Tapęs kunigu, rusų valdžios buvo mėtomas iš vienos parapijos į kitą, kad tik labiau būtų sutrukdytas lietuvių darbas. Tačiau tas jo neatbaidė. Jis pasidarė pačiu gyviausiu ir drąsiausiu kovotoju dėl spaudos, dėl tautinės kultūros. Visur, su visais lietuviais jis rasdavo įvairiausių reikalų, rasdavo bendrą kalbą. Kur tik lietuvių reikalai, kur tik koks bendras darbu susibūrimas, ten matomas ir Tumas-Vaižgantas. Kai

2,000 dolerių jaunimo kongresui paremti. (vs)

LIETUVIAI TARPTAUTINĖJE APLINKOJE

Detroito Tautinių Šokių grupė Šilainė, vadovaujama Galinos Gobenienės, sausio 28 d. dalyvavo tarptautinėje parodoje Michigano universitete. Publika, kaip ir kiekvienais metais, labai šiltai priėmė lietuvišką jaunimą. Šilainė turėjo progos sušokti tris tautinius šokius meninėje programoje, kurią išpildė įvairūs Europos ir Azijos tautų studentai.

Šioje tarptautinėje parodoje be meninės programos buvo ir įvairių tautų atskiros parodės. Lietuvos skyriuje buvo išstatyta rankdarbių, gintaro papuošalų ir medžio drožinių.

Programos pranešėju buvo studentas Albertas Karvelis. (rb)

buvo spauda jau leista, jis per tą spaudą ryžtingai, drąsiai skleidžia kultūrą ir šviesą žmonėse. Kad visa, kas išgyventa dėl ko kentėta ir dirbta, nežūtų, kad visa paliktų literatūroj įamžinta.

Kazys Būga, nepaprastų gabumų mokslininkas, dar studentaudamas atkreipė žymių užsienio mokslininkų dėmesį. Jam rūpėjo netik patsai kalbos grynymas, bet ir jos vieta, jos santykiai su kitomis kalbomis. Būga į kalbą žinėjo ne vien tik kaip į sužinojimo priemonę, bet ir kaip į dokumentą tautos dvasiai pažinti. Šis didelis kalbos žinovas, tyrėjas iš žodžių kilmės, iš vietų vardų, nūdien jau nebežinia ką reiškiančių, tyrė ir lietuvių tautos praeitį. Ir tikrai: juk kalba yra šios rūšies tautos veidrodys, ji yra daugelio amžių sudėtas visos tautos lobis. K. Būga išgarsino Lietuvos vardą svetur ir kėlė žymių mokslininkų tarpe didelį susidomėjimą lietuvių tauta, mūsų kalba.

Jonas Jablonskis, visą gyvenimą atsidėjęs dirbo lietuvių kalbai nuo svetimybių valyti, mokslininkai ir praktikai gyvenimui bei raštui pritaikyti. Jo sudarytoji lietuvių kalbos gramatika yra pagrindinis lietuvių mokykloms veikalas. Tą darbą jis pradėjo dar spaudos draudimo laikais. Tirdamas lietuvių kalbą, Jablonskis skersai ir išilgai iš-

važinėjo visą Lietuvą ir užrašinėjo retesnius nugirstus žodžius, kuriuos naudojo lietuvių kalbos mokslo reikalams. Pasakytiniū laiku, būdamas paraližuotas, ant ratelių vežiojamas mokė gimtosios kalbos studentus universitete.

Joną Mačiulį-Maironį vadina-me Lietuvos pavasario dainiumi. Maironio visi dainos žodžiai pataikydavo į lietuvių širdį. Jo daugelis dainų ir šiandien skamba tarp svetur gyvenančių lietuvių. Jei vyskupas Antanas Baranauskas dar baudžiamos laikais, neišskiai spėjo Lietuvą atgimstant, jei liaudies dainius Strazdelis dainomis lengvino kaimiečio baudžiauninko vargą, ramindamas greitai ateisiančiu pavasariu, Maironis jau aiškiai dainos žodžiais skelbė prisikelsiančią Lietuvą.

Tai tik keli anų laikų kultūrininkai ir tautos žadintojai, kurie aukštai iškėlė galvas nedvejodami dirbo su dideliu atsidėjimu ir pasižyventimu Lietuvos laisvei ir tautinei sąmonei. O tokių buvo ne dešimtys, o šimtai šimtai, kuriuos jau seniai priglaudė lietuvių krauju sumirkyta žemė. Jie mirė, bet jų idėjos gyvos. Su nemirštamosiomis idėjomis drąsiai ženkim į Lietuvos atgimimą ir naują Tėvynės pavasarį.

Jonas Miškinis

Vasario 16 minėjimo prasmė

Vasario 16-toji mums liudija Lietuvos valstybės prisikėlimą, tautos laisvės troškimą ir tautinės vienybės simbolį. Ji lietuvių tautai, tarytum anų laikų šviesioji žvaigždė parodžiusi kelią į naują žmonijos erą. Kaip krikščioniškas pasaulis kiekvienais metais mini Kristaus atėjimą, o tuo pačiu ir naują žmonių dvasinį laikotarpį, taip mes švenčiame Vasario Šešioliktąją. Ją švėsdami prisimename ne vien tik anomet dėtąs pastangas laisvei laimėti, bet gyvendami laisvame pasaulyje, nuolat keliame Lietuvos išlaisvinimo klausimą. Šia švente neleidžiame laisvojo pasaulio vadams Lietuvos bylos numarinti. Vedame iš naujo laisvės kovą nepriklausomai savo valstybei atstatyti. Į Vasario 16-tos minėjimą susirenkame ne vien prisiminti savo mielą šalį, bet kartu ir ryžtą atnaujinti, jaunajai kartai priminti tėvų šalies garbingą praeitį, jos vargus ir kovas už jos laisvę. Tuo metu mes pasijuntame esą visi vienos lietuvių tautos stūns ir dukros.

Praėjusieji metai mums parodė džiuginančių reiškinų. Vyresniųjų veiklą pamažu pradeda perminti jaunoji karta. Jaunimo organizuoti žygiai į Washingtoną ir Jungtines Tautas pagyvino lietuvių tautos laisvės kovą. Šie metai paskelbė Jaunimo metais. Tuo laikotarpiu turės iškilti lietuvių tautos išlikimo problemos plačiąja to žodžio prasme ir rasti atitinkamus sprendimų įgyvendinimo, sujunginti jaunąją kartą didesniu sąmonėjimu tautinėje dvasioje ir iš-

gauti didesnę atsakomybės sampratą už savo veiksmus prieš lietuvių tautą bei valstybę.

"Lietuva, Tėvyne mūsų, tu didvyrių žemė..." Tai prasmingi mūsų himno žodžiai. Amžiai bėga, o didvyriai vis keičiasi, ateina nauja karta, kad tauta amžiais gyventų.

Kaip visokeriopai pažangai reikia darbą meile ir kieta kantrybe persunkti, taip ir pats kentėjimas yra pirmoji sąlyga iš-tverti tikslą siekiant. Šia proga tinka J. Tumo-Vaižganto žodžiai: Garbė žuvusiems už Tėvynę ir garbė, kad yra kam už ją žuti.

(j. b.)

MALE HELP WANTED

BALTIMORE, MD. WANTED AT ONCE EXPERIENCED:— MACHINISTS TOOL-MAKERS
Good working conditions. Liberal company benefits.
Please write or call **MR. BELTZER— FINKEL OUTDOOR PRODUCTS**
141 Lanza Ave., Garfield, N. J.
201 -- 772-7700 (18-19)

AUTOMATIC SCREW MACHINE OPERATORS and set-up men, at least 10 years experience, day of night shift, overtime, excellent working conditions and all fringe benefits.
INTERNATIONAL SCREW MACHINE CORP.
16 DELANCY ST., NEWARK, N.J. MA 3-4010 (15-18)

EMPLOYEES-FACTORY WORKERS

Good starting pay experience not needed. Good working conditions. Steady work: Apply **MR. JANONIS -- 201 -- 933-7800 CRAFTTOOLS, INC.**
1 INDUSTRIAL ROAD WOODRIDGE, N. J. (17-23)

FOREMAN

H. S. graduate with experience. In coining trim press and grinding operators.

DRAFTSMAN

H. S. graduate with experience in tool or impression die design. Company paid insurance, Holidays, vacation & other fringe benefits. Apply in person or send resume to Personnel Office

INDIANAPOLIS DROP FORGE CO.
1300 Madison Ave. Indianapolis, Indiana (18-19)

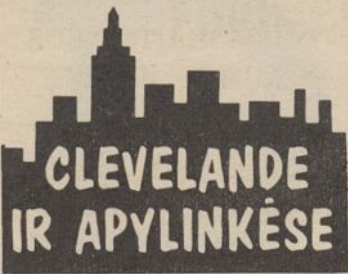
Permanent positions in a small progressive electromechanical organization with good rates, benefits, profit sharing.

CALL 547-8700
Woody Berryhill Pegasus Labs., Inc.
3500 11 MILE RD. BERKLEY, MICH. (16-18)

Bridgeport Mill Hands AND Shaper Hands Surface Grinder Hands (6)
DAY SHIFT
JOURNEYMEN STATUS OR EQUIVALENT

Langlois Corporation
12730 ARNOLD COR. GLENDALE DETROIT 39, MICHIGAN (15-18)

WANTED JOURNEYMEN DIE LEADERS DIE MAKER BENCH HANDS NIGHT SHIFT DIE MAKER BENCH HANDS DAY SHIFT 63 hour week. Fringe benefits. UNIVERSAL DIE & MFG. CO.
1421 E. 10 Mile Madison Heights, Mich. (15-21)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• LB Clevelando 1-os apylinkės metinis visuotinis susirinkimas įvyks kovo 13 d. (sekmadienį), 12 val. Lietuvių svetainės viršutinėje salėje. Darbotvarkėje: metinės veiklos pranešimas, išdininko apyskaitinis pranešimas, kontrolės komisijos patikrinimo daviniai, naujos valdybos ir kontr. komisijos rinkimai.

• Schools of Nursing, pripažintos slaugių ir seselių mokyklos Clevelando rajone, išvardintos sąrašė, kurį galima gauti Nursing Careers, 3300 Chester Ave., Cleveland, Ohio 44114. Būsimojų mokyklų lankytojos gali susipažinti su visa mokslo programa ir mokyklų sistema prašant informacijų minėtų adresu ar skambinant telefonu — 432-0555.

• Jau yra gauta V. Dauridaitės-Sruogienės Lietuvos Istorija, šeštoji laida. Terros išleista. Kietais viršeliais. Kaina 6 dol. Galite įsigyti Dirvoje.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARAS

ir įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti, atvykę į naujai atidarytą DIRVOS krautuvę, 6907 Superior Ave. Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak., šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. p. p.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

PADĖKA

Sausio 29 d., Clevelande, šv. Jurgio parapijos salėje, Lietuviams Budžiams Remti Valdyba suruošė solistės Krištoalaitės koncertą ir balių. Parengimas sutraukė daug svečių ir praėjo dideliu pasisekimu.

Dėkojame solistei Krištoalaitytei-Daugėlienei už atliktas lietuviškas ir pasaulinių kompozitorių dainas ir arijas, G. Karso lienei už akompanavimą. Nuoširdi padėka už maisto gaminimą ir saldumynų aukojimą: Nakelienai, E. Šarkauskienei, Jonaitienei, Kalvaitienei, Jarašūnienei, Navickienei, Čiuprinskienei, Naurušienei, Už saldumynų aukojimą: Langienei, Balienei, Paškonienei, Daillidienai, Už didelę talką padėka priklauso studentėms G. Stuogytei ir B. Pautienytei. Dėkojame už pakvietimų platinimą: P. Venciams, Šarkauskienei, Langienei, Balienei ir Beržinskienai, J. Kalvaičiui, P. Stankevičiui, Šarkauskiui ir V. Rutkauskiui už talką bufete. Taip pat nuoširdžiausiai dėkojame svečiams už atsilankymą ir parėmimą Lietuvių Budžių jaunimo.

Lietuviams Budžiams Remti Valdyba

MAISTO KRAUTUVĖ (SUPERMARKET)

Mūrinis namas ir aikštė automobiliams.
Broadview-Brookpark rajone. Gerai einas biznis — pilna maisto prekyba. C-2 leidimas.
Sav. išvyksta kitur.
Skambinti po 7 val. vak. telef. WH 6-0778.

• Prieš atnaujindami savo namų arba taip vadinamų "Homeowners", draudimus palyginkite savo mokesčių naskambindami V. Gedraičiui tel. 944-6835.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

VASARIO 20 D. Aukuro ansamblio iškvokms paremti pietūs. Rengia Vysk. Valančiaus mokyklos tėvų komitetas.

VASARIO 27 D. Prel. M. Krupavičiaus 80 m. amžiaus sukakties minėjimas -- rengia ALT Clevelando skyrius.

KOVO 6 D. Kaziuko mugė. Rengia Nerlingos Škaucijų Tuntas.

* KOVO 12 ir 13 d. d. Mikalojaus Ivanausko liepsnos tapybos dailės paroda Naujosios parapijos salėje.

KOVO 13 D. Naujosios parapijos choro pagerbimas. Rengia LB II-ros apyl. valdyba.

KOVO 19-27 D. M.K. Čiurlionio kūrinių reprodukcijų paroda Čiurlionio Ansamblio namuose.

KOVO 20 D. M.K. Čiurlionio 90 m. gimimo ir 55 m. mirties sukakties minėjimas - koncertas Čiurlionio Ansamblio namuose. Rengia Čiurlionio Ansamblio Sidabrinio Jubiliejaus komitetas.

KOVO 27 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos rengiami pietūs Naujosios parapijos salėje.

BALANDŽIO 3 D. Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BALANDŽIO 16 D. Vysk. Valančiaus mokyklos abiturientų, tėvų ir rėmėjų balius.

BALANDŽIO 17 D. Margučių ridinėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BALANDŽIO 23 D. PLB specialius parengimas.

GEGUŽĖS 1 D. Motinos Dienos minėjimas. Rengia Nerlingos Škaucijų Tuntas.

GEGUŽĖS 7 D. Dirvos balius Carter viešbutyje.

GEGUŽĖS 8 D. Motinos Dienos minėjimas. Ruošia Vysk. Valančiaus mokykla.

BIRŽELIO 5 D. 1966, Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas.

BIRŽELIO 19 D. Vysk. Valančiaus mokyklos gegužinė.

Rugsėjo 24 d., Dirvos Vakarai Šv. Jurgio parapijos salėje.

RUGSĖJO 25 D. Tautos šventė - Lietuvių Diena, Rengia Lietuvių Bendruomenė.

SPALIO 15 D. Šv. Kazimiero Lit. Mokyklos parengimas.

SPALIO 22 D. Lithuanian Village inc. parengimas Lietuvių salėje.

NEUŽMIRŠKIT LAIKU ATNAUJINTI DIRVOS PRENUMERATĄ

LIETUVIŲ SALĖ-SVETAINĖ

6835 Superior Ave., Cleveland, Ohio
Tel. EX 1-1143

Tai sava, lietuviška pastogė įvairiems parengimams, koncertams, susirinkimams, parodoms, vaidinimams, šokiams rengti.

REMDAMI SAVUS — REMIATE SAVE.

DAYTON LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS DAYTONE

Vasario 16-tos minėjimas Dayton, kuris įvyks vasario 20 dieną, žadama praveisti jaunimo ženkle, leidžiant daugiau pasireikšti vietinėms jaunosios jėgoms.

Pagrindiniu kalbėtoju paskiriamas Albertas Drukteinis, Cincinnati Xaver universiteto studentas, daitoniškių dr. Edmundo ir Aldonos Drukteinų sūnus. Meninę programą, kuri žada būti labai įvairi ir įdomi, atliks Lietuvos Vyčiai ir kitos jaunosios jėgos.

Antra kalbėtoja bus Vyčių 96 kuopos naujai išrinkta pirmininkė Judita Petrokaitė. Tai labai veikli Vytė šventė bus pradėta 10 val. pamaldomis šv. Kryžiaus bažnyčioje ir vainiko padėjimu prie naujai pastatytų trijų paminklinių kryžių ir bus tęsiama 3-čią valandą p. p. parapijos salėje iškilmingu posėdžiu ir meline dalimi.

Laukiama svečių ir iš kitų lietuviškų kolonijų. Minėjimą rengia L. R. K. Draugijų Sąjūdis. (d)

HELP WANTED MALE SET UP MEN

Punch Press and power brakes. Must read blueprints, set up and operate. New plant. No layoffs, benefits.

BUD RADIO, INC.
4605 EAST 355 St., WILLOUGHBY, OHIO (16-18)

MACHINISTS
Able to set up and operate and work from blueprints on

TURRET LATHE MILLING MACHINES

VERTICAL BORING MILLS
Able to work any shift

FITTERS ASSEMBLERS (STRUCTURAL)
Must be experienced in heavy structural parts and ability to assemble from structural blueprints.

LAYOUT MEN
Experienced in structural layout
Bartlett-Snow-Pacific
6200 Harvard Ave.
An Equal Opportunity Employer

SHEET METAL MEN BRAKE LAYOUT, ASSEMBLY WELDER—HELIARC
Worked 48 to 52 hrs. All of 65 will be busier in 1966 overtime. East Side Plant.
CRESCENT METAL PRODUCTS
12711 TAFT UL. 1-6800 (18-19)

KELLER-HYDROTEL CONTOURING AND PROFILING MACHINES
HORIZONTAL BORING MILLS
TURRET LATHES
GAP TURRET LATHES
ENGINE LATHES
MILLING MACHINES
RADIAL DRILLS
I. D. and O. D. GRINDERS
HONES
NUMERICAL CONTROLLED MACHINES
GERAS VALANDINIS ATLYGINIMAS IR PRIEDAI
THE CLEVELAND PNEUMATIC TOOL CO.
3784 E. 78 St. 341-1700
An Equal Opportunity Employer

DESIGNERS DRAFTSMEN ENGINEERS MECHANICAL STRUCTURAL ELECTRICAL

Permanent position with expanding company.
Fringe benefits.

AMERICAN MONORAIL
1111 E. 200 St. 486-5000
An Equal Opportunity Employer (18-19)

ELECTRICIAN
Panel and machine tool wiring experience. Permanent position, good company benefits, apply in person.
AMERICAN MONORAIL CO.
1111 E. 200 St. Phone 486-5000
An Equal Opportunity Employer

HELP WANTED FEMALE TYPIST
AN ENERGETIC TYPIST WITH AN ACCURATE 45 WPM WILL FIND OUR LARGE EAST SIDE OFFICE ATTRACTIVE AND ABUNDANT WITH OPPORTUNITY. Good salary and benefits. And a basis for a fine career. — If you can exhibit a stable work background.
ALLSTATE INC. CO.
SHAKER HGTS., OHIO 991-9000 (17-18)

A. SMETONOS MONOGRAFIJA,

parašyta A. Merklio, sukėlė didelį tuo leidiniu susidomėjimą. Veikalas plačiai pasklido lietuvių visuomenėje, spaudoje komentuojamas, nagrinėjamas jo gerosios pusės ir iškeliami trūkumai. Liko nedidelis to veikalų kiekis dar neišplatinas. Kol dar ne vėlu, užsisakykite tą didelio formato, 786 psl., kietais viršeliais leidinį, siunčiant čekį ar pašto perlaidą:

K. POCIUS
3908 Fir Street
East Chicago, Indiana 46313

arba
DIRVA
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

KAINA — 12,50 DOL.

APIE LIETUVIUS SPORTININKUS

Amerikoje turėjome eilę sportininkų, daugiausia atletų stipruolių, imtinių iš ankstyvosios ateivijos, kurie čia pamėgė sportą, pradėjo pasižymėti amerikiečių tarpe jau prieš 50 metų. Kiek vėliau, ypač po I Pasaulinio karo, atvyko keleta toje profesijoje prasimušusių Rusijoje, keli prasilavinę ir Lietuvoje.

Greta jų, priaugo čia gimusių lietuvių, kurie reikšėsi ne tik imtynėse, bet kumštinėse, futbole, krepšinyje, plaukime, golfe ir kitose srityse, ypač universitetų studentai.

Tik dabar sulaukėme apie juos knygos: Amerikos Lietuvių Sporto Istorijos. Tai knyga medžiagai surinko ir išleido pats jaunoje dienoje plačiai pasižymėjęs sportas, imtininkas, pagelbėjęs daugeliui jaunuolių pasirodžiant sportui, Jonas Jakubauskas, gyvenęs Chicagoje. Jeigu ne jis, vargu ar viso labo tokia knyga būtų kieno kito buvus išleista. Jakubauskas, gimęs 1892 m., Žiezmarų par., į JAV atvyko jaunas vyrukas 1911 metais. Gyvendamas Bostone, netik mokslą ėjo, bet lankė kono kultūros kolegiją, ir 1916 metais laimėjo Bostono studentų sunkaus svorio imtynių čempionatą. Nuo tada iki šiai dienai su sportu palaiko ryšius.

Surankiojęs apie 200 lietuvių sportininkų vardų vienus pamini tik keliomis eilutėmis, kitų įdėjo nuotraukas ir platesnį aprašymą, pažymėdamas jų sporto sritis. Nors daugelis jaunesnių pragaršėjo suamerikonintomis pavardėmis, autorius paduoda ir jų lietuviškas pavardes. Ir jis pats vadinosi John Jakubs.

Knyga pradėta su stipruolio Antano Kandrotos (gimęs 1882 m., Jezno par.), aprašymu ir nuotrauka, kuris, atvykęs į Ši kraštą 1901 metais, išaugęs į stiprų vyrą, apie 1910 m. pradėjo pragaršėti sunkių svorių kėlimu ir imtynėmis, nugalėdamas žymius Europos profesionalus, Kandrotas visada buvo veiklus Brooklyn Lietuvių tarpe, gausiai rėmė Lietuvos reikalus.

Knyga 156 puslapių. Joje, paibaigoje, dalį apie paskutiniuosius laikais atvykusius jaunuolių sportininkų veikimą, apimant ir krepšinininkus vykusius į Australiją, su nuotraukomis, pridėjo Edvardas Šulaitis. Pažymėta ir sportininkų žygių stambieji rėmėjai.

Knyga baigiama sudėtinė nuotrauka Lietuvos I Olimpiados Kau- ne 1938 metais vaizdą, kur dalyvavo ir amerikiečių lietuvių jaunimas, su Prezidentu Antanu Smetona tame vaizde.

Knygos kaina \$4. Galima užsisakyti pasiunčiant \$4 adresu: J. Jokubaitis, 2735 W. 43 St., Chicago, Ill. 60632.

K.S. Karpus

PARDUODAMAS NAMAS
Didelis, 6 kamb. 1 šeimai, užbaigtas 3 aukštas. East 174 gt. ir Lake Shore Blvd. rajone.
HRIBAR REALTY
GL 1-2500 (17-19)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• ALT S-gos 1-sis ir 11-sis skyriai New Yorke ruošia Dirvos 50 metų sukakties minėjimą, kuris įvyks š. m. kovo 12 d. Winter Garden salėje, Brooklyn, N. Y.

Programoje prof. dr. J. Puzino paskaita "Lietuvių spaudos apžvalga" ir Dirvos redakcinės kolegijos narės Emilijos Čekienės žodis.

Meninė dalis ir vaišės.

Skaityk ir platink DIRVĄ

CHICAGO

• Romas Kezys, kuris atvyksta į Chicago ir kalbės Vasario 16 d. minėjime, Jaunimo centro didžioje salėje, vasario 20 d., 4 val. po pietų, turės eilę pasitarimų organizaciniais reikalais.

Po paskaitos apie 5 min. bus demonstruojama juosta, kurioje užkoduotas momentas, kada 10 mūsų jaunųjų studentų pertraukė Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos posėdį ir reikalavo

Lietuvai laisvės.

Minėjimą ruošia LST Korp! Neo-Lithuania. Visuomenė šiuo minėjimu rodo gyvą susidomėjimą.

• Poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas, iš Baltimorės, solistė Aldona Stempuzienė, iš Clevelando, aktorė Dalia Juknevičiūtė - Mackuvienė, iš New Yorke, režisoriaus Jurgis Blekaitis, iš Washingtono, kompozitorius Darius Lapinskas, iš Bostono, kompozitorius Jonas Švedas, iš Clevelando atvyksta į Chicago dalyvauti "Vakaro Algimanto Mackui" programoje, kuris įvyks vasario 26 d., 8 val. Jaunimo Centre.

• Cicero Aukšt. Lit. Mokyklos Vasario 16 d. minėjimas įvyks vasario mėn. 19 d., 12 val. p. p. šv. Antano parapijos salėje.

Minėjimą ruošia VIII-tos klasės mokiniai, vadovaujant iš mokinių tarpo išrinktai komisijai, kurią sudaro: Gražina Giniotytė — pirm., Nijolė Žemaitytė — sekr. ir Raminta Baukytė — dekoratorė.

Minėjimo metu bus pagerbti mokytojai ir mokiniai dalyvavę Lapkričio 13 žygyje. Jaunimui kalbės

TOMAS KISIELIUS, Dr. Alfonso ir ponios Kisielių sūnus, priima iš dr. William M. Burke pažymėjimą, kaip geriausias studentas pradedančiųjų studentų tarpe Notre Dame Universitete. Už pažangą mokslą jis jau buvo atžymėtas Border Foundation New Yorke, Jau gimnazijoje (Sidney High School) jis buvo iškilęs visais A laipsniais ir gavęs įvairias premijas.

Sekmadienį,
vasario 20 d.
Jaunimo Centro
Didžiojoje salėje
4 val. po pietų

JAUNIMO
METAİ

LST KORP! NEO-LITHUANIA
RUOŠIA IŠKILMINGĄ
VASARIO 16 D. MINĖJIMĄ,

kalbės ROMAS KEZYS
Vienas iš žygio į Jungtines Tautas
organizatorių.

PO PASKAITOS BUS
TRUMPA MENINĖ
PROGRAMA.
KVIEČIAMA VISUO-
MENĖ. JAUNIMAS,
STUDENTIJA.

JAUNIMO
METAİ

CHICAGIŠKĖS NUOTRUPOS

Po ilgesnės pertraukos lietuviškoji Chicago vėl užvirė. Visi gandonešiai dirba 'full time'. Dvi svarbiausios temos: Draugo kultūrinio priedo suvedinimas ir inž. A. Rudžio konfliktas su Margučiu dėl reportažo su dr. J. Valaičiu.

Kiek galima susigaudyti iš atskirų pranešimų versijų, buvo maždaug taip. Jonas Šoliūnas, kontraversinis Draugo bendradarbis, įteikė Draugo kultūrinio priedo redaktoriui K. Bradūnui straipsnį, kuriame kiek kritiškai atsiliepta ir apie ruošiamą jaunimo kongresą ir buvusį žygi į Jungtines Tautas. Atrodo, kad K. Bradūnas suprato, jog kun. A. Garšva nieko neturi prieš tą straipsnį ir davė jį surinkti. Tačiau vėliau buvo apsižiūrėta ir nutarta jau išspausdintą priedą neišsuntinėti skaitytojams, bet sunaikinti. Skaitytojai gavo naujai išspausdintą priedą be J. Šoliūno straipsnio ne šeštadienį, bet antradienį. J. Šoliūnas, kalbama, multiplikuoja savo straipsnį privačiomis priemonėmis. Reikia pastebėti, kad Šoliūnas kritika vengė ne pačio kongreso idėją, bet daugiau jo paruošimo būdą, kas žinoma, yra gerokai pavėluota -- kongresas jau nebetoli.

Dr. J. Valaitis grįžęs iš Clevelando jungtinių veiksmų konferencijos, davė du pasikalbėjimus Margučiu, įkalbėtas į juosteles. Pirmasis lietuvių konferenciją ir buvo visai, kaip sakoma, nekalto pobūdžio. Antrasis lietuvių ALT veiklą, kurio valdybos nariu - vicepirmininku yra pats daktaras. Kai atėjo laikas numatyti transliacijai, stotis atsisakė perduoti pasikalbėjimą su dr. Valaičiu, nes inž. Rudis kreipėsi į stotį kaip ALT pirmininkas ir net grasinęs teismu jei pasikalbėjimas būtų patiekta. Rudžio motyvas: ALT vardu bet kokius pareiškimus galys duoti tik jis pats -- kaip jo pirmininkas. Likimo ironija tačiau norėjo, kad dr. J. Valaitis kalbėtų ne ALT, bet savo paties vardu ir po gana nekalto pranešimo net pasakytų komplimentą pirmininkui: "Nauja šluota gerai šluoja". Tas reportažas buvo perduotas trečiadienį, vasario 9 d.

"Juoda katė" tarp Rudžio ir Valaičio perbėgo kiek anksčiau dėl pažintų ir taip vadinamą "bendradarbiavimą". Šiuo reikalu Rudis yra "konservatyvių", o Valaitis "liberalių" pažintų ir dėl ALT Vasario 16 d. atsišaukimo (ypač angliškojo) teksto. Už tai Rudis būkštavęs, kad Valaitis padarysias pareiškimą, kuris visai neatitiktų ALT daugumos nusistatymo.

Šio kivrčo ar nesupratimo rezultatas Margučiu yra gana skaudus. Nuo dabar jis turės patiekti stočiai "dėl rekordo" visų savo pasikalbėjimų ir pranešimų angliška teksta. Tai yra numatyta įstatymu, tačiau iki šiol į tą reikalavimą buvo žiūrima pro pirštus. Išverstį kiekvieną pasakytą žodį sudaro nemažai sunkumų, kas verčia daugiau pasitenkinti plokštelių muzika, negu ieškoti originalių pasireiškimų. Tarp kitko, dėl tos priežasties, t. y. dėl nuolatinių kivrčų emigrantų tarpe, kurie stotims yra nesuprantami, stotys ir vengia duoti laiko kitoms -- ne angliškomis -- programoms. (vm)

MIRĖ PRANAS LAPATINSKAS

A. A. Pranas Lapatinskas

Š. m. sausio mėn. 27 d. staiga nuo širdies smūgio Chicagoje mirė veterinarijos d-ras Pranas Lapatinskas, 69 m. amžiaus. Buvo gimęs Juodvalkių km. Žagarės valsč., Šiaulių apskr. Prieš pirmąjį pasaulinį karą mokėsi Mintaujos rusų gimnazijoje, o po pirmojo pas. karo Šiaulių lietuvių gimnazijoje, kurią ir baigė 1923 m. ir tais pačiais metais įstojo į Lietuvos universitetą Kaune. Studijavo veterinarijos mokslus ir įgijęs veterinarijos gydytojo diplomą buvo paskirtas Traukų apskr. veterinarijos gydytoju, kur ir dirbo virš 10 metų iki pat II-jo pas. karo. Per pirmąjį bolševikmetį išvengė arešto, nes laiku sugebėjo pasislėpti. Vokiečiams okupavus Lietuvą, Pranas Lapatinskas dirbo savo profesijoje. Artėjant antrą kartą bolševikams, 1944 m. pasitraukė su savo šeima į vakarus. Vokietijoje dirbo savo profesijoje, kaip veterinarijos daktaras. Į Ameriką atvyko 1949 m., kur įvairiose valstijose dirbo veterinario darbą iki išėjimo į pensiją.

Būdamas studentu Kaune įstojo į L. St. T. Korp! Neo-Lithuania ir Chicagoje gyvendamas priklausė korporacijai ir buvo

taip pat kaip Korp! Neo-Lithuania filisteris Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio narys. Po jo mirties likosi jo žmona Jadvyga, sūnus inž. Vytautas ir dukra Gražina Varnaitienė ir 3 anūkai.

A. A. Pranas Lapatinskas buvo doras, ramaus būdo, kuklus, niekur nelįsdavo į pirmąsias vietas, draugiškas ir širdingas, neturėjo priešų ir savo draugų buvo mėgiamas. Buvo aiškus lietuvis-patriotas, rūpinosi ir sielosi Lietuvos reikalais. Būdamas Amerikoje, ne vien žodžiais, bet darbais ir pinigais paremdavo lietuviškus reikalus. Yra paaukojęs Lietuvių Fondui -- \$1000, Liet. Stud. Taut. Korp! Neo-Lithuania, kaip filisteris, visuomet paremdavo žymesnėmis pinigų sumomis, ar tai studentų stovyklai surengti, ar kitokiems studentų reikalams niekuomet neatsakydavo ir buvo duosnus. (jn)

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

stato

Verdi 3-jų veiksmų operą

LA TRAVIATA

MARIJOS MOKYKLOS SALĖJE

SPEKTAKLIAI:

1966 m.

kovo 20 d., 3 val. p. p.

kovo 26 d., 8 val. vak.

kovo 27 d., 3 val. po pietų

balandžio 2 d., 8 val. vak.

BILIETAI gaunami kasdien

MARGINFUOSE, 2511 W. 69 St.,

nuo 9 iki 6 val. vak.;

pirmad. ir ketvirtad. 9-8 val. vak.

sekmadieniais 10-1 val. p. p.

Telefonas: PR 8-4585

Bilietai kainos: 7, 6, 5, 4 ir 3 dol.

Paštu bilietai užsakomi:

LITHUANIAN OPERA OF CHICAGO

7000 So. Fairfield Ave., Chicago, Illinois 60629

Užsakant paštu, prašome siųsti atitinkamai sumai čekį, nurodant spektaklį ir bilieto kainą.

Nupirkti bilietai negražinami ir nekeičiami.

Visus kviečia atsilankyti.

CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS I-SIS IR XI-SIS SKYRIAI NEW YORKE RUOŠIA DIRVOS 50 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMĄ,

kuris įvyks š. m. kovo 12 dieną, šeštadienį, 7:30 val. vak.,
Winter Garden jaukiai atremontuotoj salėj, 1883 Madison
Street, Brooklyn, N. Y.

Prof. Jonas Puzinas iš Philadelphijos, skaitys paskaitą "Lietuvių spaudos apžvalga" ir žurnaliste Emilija Čekienė "Dirva auksinio jubiliejaus ženkle".

Meninėj programoj sol. Aušra Vedeckaitė, iš Worcester, Mass., padainuos akompanuojant muz. A. Mrozinskiui, Irena Vėblaitienė, iš Elizabeth, N. J. padainuos.

Po programos vaišės.

Maloniai kviečiama visa New Yorke ir jo apylinkių lietuvių visuomenė atsilankyti.

ALT S-gos 1-jo ir 11-jo skyrių vadovybė